

Jaarverslag 2018

Stichting de Vrije School
Almere

VRIJESCHOOL
ALMERE

INHOUD

A Bestuursverslag

A1	Bestuursverslag	2
A2	Verslag intern toezicht	6
A3	Organisatie	10
A4	Onderwijs en identiteit	13
A5	Personeel	22
A6	Huisvesting	25
A7	Financiën	28
A8	Kengetallen en grafieken	46
A9	Instellingsgegevens	48

B Jaarrekening 2018

B1	Grondslagen	50
B2	Balans per 31 december 2018	53
B3	Exploitatieoverzicht 2018	54
B4	Kasstroomoverzicht over 2018	55
B5	Toelichting op de balans per 31 december 2018	56
B6	Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)	60
B7	Toelichting op de exploitatierekening over 2018	61
B8	(Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo	65
B9	Gebeurtenissen na balansdatum	66
B10	Overzicht verbonden partijen	66
B11	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	67

C Overige gegevens

C1	Controleverklaring	70
----	--------------------	----

A1 Bestuursverslag

Schoolgegevens:

Naam: Stichting De Vrije School Almere
Vestiging: Lierstraat 7, 1312 JZ Almere
Directie: Margreet Bijsterveld
Website: www.vrijeschool-almere.nl
Email: info@vrijeschool-almere.nl

Kernactiviteiten

Vrijeschool Almere biedt primair onderwijs aan kinderen van 4-13 jaar volgens het leerplan van het vrijeschoolonderwijs. In Flevoland bevindt zich één vrijeschool, waardoor de school een regiofunctie heeft en kinderen uit de wijde omgeving op onze school onderwijs volgen, veelal gedurende hun gehele lagere schoolcarrière.

Visie en Missie

Vrijeschool Almere volgt de visie van de vrijeschoolpedagogie en deze is richtinggevend voor ons handelen, inspireert ons en maakt het verschil met andere onderwijsconcepten. Wij trachten ons onderwijs tot in detail te doordringen van onze visie. Via de visie willen wij toekomst scheppen.

Wij zien het als missie middels ons onderwijs een bijdrage te leveren aan het opvoeden van kinderen tot vrije, onafhankelijke mensen. Opvoeden houdt in dat leerkrachten door middel van de leerstof het kind helpen zich bewust te worden van zijn eigen levensmotief, zijn eigen vermogens en zijn eigen wil. Kernvragen die bij elk kind in de ontwikkeling voorkomen – Wie ben ik? Waar kom ik vandaan? Wat kan ik? Wat wil ik worden? – spelen op de achtergrond in ons onderwijs mee. Het vrijeschoolonderwijs helpt het kind op deze vragen antwoorden te vinden door leer- en lesinhoud op een ‘levende’ wijze te brengen middels hoofd, hart en handen, zodat het kind zelf een weg kan vinden tot zijn levensdoel.

Wij hebben om onze doelstellingen te verwezenlijken en de maatschappelijke relevantie te verhogen, het keurmerk Brede School verworven, in samenwerking met antroposofische kinderopvang en peuterspeelzaal. Over deze samenwerking voeren we de regie en onderzoeken we verdere mogelijkheden tot doorontwikkeling naar een Integraal Kind Centrum.

Governance en organisatiestructuur

Het bevoegd gezag is Stichting De Vrije School Almere gevestigd te Almere. De stichting heeft een vrijwillig bestuur dat eindverantwoordelijk is voor de continuïteit en kwaliteit van de school. Het bestuur heeft de dagelijkse verantwoordelijkheid voor de school middels een managementstatuut overgedragen aan de directeur. De stichting hanteert de Code Goed Bestuur van de PO-raad om haar kwaliteit te normeren en garanderen. Het bestuur is werkgever van de directeur, houdt toezicht op de uitvoering van de taken door de directeur en adviseert de directeur. Het bestuur heeft als toezichthoudend orgaan over 2018 verslag gedaan van haar activiteiten.

Vrijwillig (ouder-)bestuur

Voorzitter: Marja van Someren
E-mail: bestuur@vrijeschool-almere.nl

Directie

Directeur: Margreet Bijsterveld
Adjunct-directeur: Guido van der Vorst en (per 01-08-2018) Marjanne van der Stok
E-mail: M.Bijsterveld@vrijeschool-almere.nl

In het kader van de medezeggenschap is er op school een medezeggenschapsraad bestaande uit een ouder- en een personeelsgeleding. Zowel de ouder- als de personeelsgeleding bestaat uit vier leden. De medezeggenschapsraad heeft tot taak de openheid, openbaarheid en het onderling overleg binnen de school te bevorderen en is bevoegd tot bespreking van alle schoolaangelegenheden. Daarnaast heeft de raad een aantal bevoegdheden welke bij wet zijn vastgesteld.

Medezeggenschapsraad

Voorzitter: Renske Damoiseaux tot 21-07-2018
John Hinten vanaf 01-09-2018
E-mail: mr@vrijeschool-almere.nl

Verantwoording

Bij het afleggen van verantwoording wordt onderscheid gemaakt tussen verticale en horizontale verantwoording. Verticale verantwoording wordt afgelegd aan de overheid en gaat over de onderwijskwaliteit en de financiële positie. Deze verantwoording vindt hoofdzakelijk plaats middels het jaarverslag. We voldoen aan de normen voor het basistoezicht van de onderwijsinspectie. Deze heeft ons in 2014 bezocht en het basisarrangement verleend en heeft in 2018 geen aanleiding gezien voor een bezoek naar aanleiding van de jaarlijkse risicoanalyse op basis van opbrengsten, jaarstukken en eventuele signalen vanuit de school.

Bij horizontale verantwoording wordt verantwoording afgelegd over het functioneren van de school aan ouders, personeel en overige belanghebbenden. Deze verantwoording is in 2018 gedaan door middel van het jaarverslag en het deelnemen aan de gemeentelijke monitor en tijdens twee algemene ouderavonden. Daarnaast heeft de directeur op regelmatige basis overleg met de voorzitter of mandaatgroepen van de MR en woont zij cyclisch vergaderingen bij. De leden van het vrijwillig (ouder-)bestuur doen dit op incidentele basis. Tevens wonen zij op incidentele basis de teamvergaderingen bij.

Bovendien worden bij ouders en medewerkers in cycli volgens het jaarplan kwaliteitsonderzoeken afgenomen. Op grond van de resultaten worden op de school verbeterpunten geformuleerd en verbeteracties ondernomen.

Belangrijkste elementen gevoerde beleid 2018

Vervolg borging van processen

De school heeft met de actualisatie naar een stabiele, professionele, lerende organisatie ingezet op vervolgstappen in de borging van de kwaliteit. Het bestuur werkt in goede harmonie met de directie aan haar authentieke missie: aanbieden van goed vrijeschoolonderwijs.

Het jaar 2018 is een jaar waarin we door de stabiliteit binnen de school het onderwijs en de organisatie kunnen doorontwikkelen voorsortend op de vraag: wat hebben kinderen nodig om zich te ontwikkelen tot volwaardig mens en burger en wat vraagt dat van de organisatie. Daarnaast is er nog steeds veel aandacht nodig voor de beheersbaarheid van de leerlingengroei en het lerarentekort.

In 2018 staan centraal in de schoolontwikkeling:

- Organisatie vanuit verantwoordelijkheden.
- Verbeteren van de kwaliteit door middel van eigenaarschappen en autonomie.
- Voortzetting van het optimaliseren van het periode-onderwijs en het leesonderwijs.

Voorts wordt in het schooljaar 2017-2018 specifiek verder gebouwd aan 'anders en breder verantwoorden', het bewegend onderwijs, de bewegende klassen en de beheersing van de werkdruk.

Bij het leiderschap in de school ligt het accent de komende tijd op het coachen en faciliteren van met name de autonomie van de leerkracht, de lerende organisatie en de kwaliteitsborging. Om dit voor de toekomst te bor-

gen is de directie uitgebreid met een extra adjunct-directeur en zijn de taken duidelijk verdeeld in: organisatie, onderwijs en kwaliteitsborging.

Groei

Vrijeschool Almere heeft nog altijd de ambitie in de breedte en lengte te groeien om zo kinderen in Almere doorlopende leerlijnen aan te kunnen bieden. Onze school is in 2018 opnieuw flink gegroeid met een stijging van 5,1% ten opzichte van 2017 (20 leerlingen). Deze groei betekent dat de tweede stroom grotendeels is gerealiseerd en hiervoor hebben wij dit jaar een vijfde klaslokaal extern in gebruik genomen in een aangrenzend gebouw voor tijdelijke huisvesting.

Tevens hebben wij vanwege de grote vraag naar vrijeschoolonderwijs dit jaar een besluit moeten nemen met betrekking tot het doorgroeien met een toekomstige derde stroom (3 kleuterklassen, 6 leerjaarklassen). Wij kunnen deze stroom verantwoord starten op 1 september 2019 en gaan hiertoe met de gemeente in gesprek over toekomstige huisvesting. In deze groei liggen financiële, personele en ruimtelijke uitdagingen die we met vertrouwen voortzetten, gezien de solide balans en sterke leiding in de school.

Ouderparticipatie

De flinke groei van de school brengt dat ouderbetrokkenheid en participatie een doorlopend thema is dat veel aandacht vraagt binnen de school om de ouderpopulatie betrokken te houden bij de specifieke pedagogiek en zo ook de nodige ondersteuning in de school gerealiseerd te krijgen. Hiervoor zijn dit schooljaar diverse trajecten gestart zoals een oudercursus 'achtergronden van de vrijeschool pedagogiek'.

A2 Verslag intern toezicht

Algemeen

Het vrijwillig (ouder-)bestuur heeft het dagelijks bestuur van de school middels een bestuurlijk mandaat overgedragen aan de directeur. Het bestuurlijk mandaat is uitgewerkt in een managementstatuut waarbij de verdeling van taken en bevoegdheden is gebaseerd op een beleidsbepalend bestuursconcept. Het bestuur blijft hiermee formeel eindverantwoordelijk. De directeur is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering en de dagelijkse leiding van de school. Het bestuur ziet hierop toe en geeft daarmee invulling aan haar taak van intern toezichthouder.

Bij de invulling van het toezicht dient de Code Goed Bestuur van de PO-raad als leidraad. Het bestuur vervult in haar hoedanigheid van toezichthouder drie rollen; het adviseren van de directeur, toezicht houden op de uitvoering van de door haar gedelegeerde taken aan de directeur en het vervullen van de werkgeversrol voor de directeur.

Adviesrol

Om de adviesrol goed te kunnen vervullen en daadwerkelijk als klankbord voor de directeur te kunnen fungeren, vindt het bestuur een goede informatie-uitwisseling tussen haar en de directeur essentieel. Het bestuur heeft er dan ook voor gekozen om maandelijks – met uitzondering van de zomervakantiemaanden - te vergaderen in aanwezigheid van de directeur. Tijdens de gezamenlijke vergaderingen zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- Jaarrekening 2017
- Begroting 2019
- Managementrapportages
- Strategisch beleid; evaluatie schoolplan 2017-2018 en schoolplan 2018-2019
- Onderwijskwaliteit; doorontwikkeling authentieke vrijeschoolonderwijs, autonomie bij de leerkracht, nieuw inspectiekader, anders en breder verantwoorden, borging
- HRM en organisatieontwikkeling; formatie, scholing, invulling (adjunct-)directiefunctie, verlaging werkdruk, preventie en ziekteverzuim, Wet Werk en Zekerheid, stakingen
- Financiën; (inning van) ouderbijdrage, eigen risicodragerschap, groeifinanciering
- Huisvesting; visie, meerjarenbeleid en onderhoudsplannen, integraal huisvestingsbeleid gemeente
- Passend Onderwijs
- Ouderparticipatie
- Medezeggenschap
- Brede School
- Aansturing van de school; Code Goed Bestuur, bestuurlijk handelen en professionalisering
- Lerarentekort
- Aanhoudende belangstelling voor het vrijeschoolonderwijs en groei leerlingen; opstarten toekomstige derde stroom.

Rol van toezichthouder

Een adequate en volledige informatievoorziening vormt de basis voor het houden van toezicht. Hiertoe laat het bestuur zich in aanvulling op de informatie-uitwisseling, die tijdens de gezamenlijke vergaderingen plaatsvindt, schriftelijk informeren middels een uitgebreide managementrapportage. In 2018 heeft de directeur ieder kwartaal deze managementrapportage verzorgd. Deze rapportages omvatten relevante beleidsontwikkelingen en resultaten op het gebied van Onderwijs en Identiteit, Personeel en Organisatie, Financiën, Gebouw en Materieel, Communicatie en Kwaliteit. Ook bericht de directeur over algemene zaken zoals dagvaardingen en juridische procedures, klachten, aansprakelijkheidsstellingen, verslagen van overlegvergaderingen met MR, algemene correspondentie en overige actualiteiten.

In het kader van de toezichhoudende rol heeft het ouderbestuur in 2018 de volgende beleidstukken goedgekeurd:

- Jaarrekening 2017
- Liquiditeitsprognose 2018
- Formatieplan 2018-2019
- Scholingsplan 2018-2019
- Jaarplan 2018-2019
- Schoolgids 2018-2019
- Begroting 2019 (inclusief meerjarige onderhoudsplanning)

In 2018 zijn er geen officiële klachten ontvangen.

De resultaten van de ingezette koers van professionalisering, meerjarenplanning en goede controle worden in het verslagjaar verder zichtbaar. De financiële positie van Stichting de Vrije School Almere is in het verslagjaar verder versterkt. In 2018 werd de in 2017 ingezette trend gecontinueerd, hetgeen betekent dat wij ons kunnen verheugen in een positief resultaat. Wij hebben van het Rijk extra bekostiging ontvangen. En dan met name een zeer substantiële groeibekostiging ten gevolge van het snelgroeiend leerlingaantal. Deze extra bekostiging is aanzienlijk hoger dan we begroot hebben en leidt er samen met een goede controle op de uitgaven toe, dat er tevens een aanzienlijk positief exploitatieresultaat gerealiseerd is. Het positieve exploitatieresultaat hebben we toegevoegd aan de algemene reserve.

Naast een gezonde financiële ontwikkeling is er in 2018 sprake van verdere professionalisering van de school. Er wordt door het team met en van elkaar geleerd en in eigenaarschap gewerkt aan de doorontwikkeling van het authentieke vrijeschoolonderwijs. Het anders en breder verantwoord van de opbrengsten, dat in 2017 ingezet is, heeft in het verslagjaar verder vorm gekregen. De school heeft na de terugkeer van haar stabiele, professionele en ontwikkelende karakter ingezet op vervolgstappen in de borging van kwaliteit. Gezamenlijk hebben de leerkrachten met de collega's in de onderwijsondersteunende rollen in 2018, opnieuw een verdere verbetering van de kwaliteit van het onderwijs gerealiseerd. Dit maakt dat het onderwijs onverminderd aantrekkelijk blijft voor een groeiende groep ouders.

Aangezien de belangstelling van ouders voor vrijeschoolonderwijs voor hun kinderen zo groot is, dat deze de capaciteit van de instroom in een dubbelstroom van zes kleuterklassen overstijgt, is dit in het verslagjaar een bijzonder punt van aandacht geweest. In dit kader heeft het bestuur met de directeur meermaals uitvoerig overleg gevoerd over het thema groei. We hebben het besluit genomen dat we een toekomstige derde stroom verantwoord kunnen starten op 1 september 2019.

In 2018 is het ons niet gelukt om de tweede vacature voor een toezichhoudend bestuurder te vervullen. Ook de MR, die het wettelijke recht heeft om een bindende voordracht ter invulling van deze positie te doen, heeft geen kandidaat kunnen voordragen. Tevens is de vacature van bestuurder voor het domein Personeel ongevuld gebleven.

Gezien de bestuurlijke kwetsbaarheden en knelpunten heeft het bestuur zich uitgebreid geïnformeerd ten aanzien van de Code Goed Bestuur en professionalisering van bestuur. Het resultaat van een traject met begeleiding van de Vereniging Bijzondere Scholen (VBS) is een voorgenomen besluit om in het voorjaar van 2019 het huidige bestuursmodel om te vormen tot het one-tier bestuursmodel. In dit bestuursmodel is sprake van een volledige overdracht van het uitvoerend bestuur naar de directeur/bestuurder.

Voor verdere informatie en verantwoording over de diverse beleidsterreinen verwijzen wij naar de betreffende secties in het bestuursverslag.

Rol van werkgever

Conform het managementstatuut hebben de voorzitter en een bestuurslid in 2018 een functioneringsgesprek met de directeur gevoerd. Vanwege de snelle groei van de school is de directiefunctie in 2018 uitgebreid met een tweede adjunct-directeur.

Samenstelling van het (ouder-)bestuur

In het verslagjaar kent het (ouder-)bestuur de volgende leden en portefeuillevindeling:

Voorzitter:	Marja van Someren
Secretaris:	Jeroen Botter
Penningmeester:	Marcel Nieuwpoort
Huisvesting:	Jorrit Elsinga
Toezicht:	Anne van Muijen

De vacature voor een bestuurslid voor het domein Personeel kon in dit verslagjaar helaas nog niet ingevuld worden. Dit geldt ook voor de 2e vacature van toezichthoudend bestuurder.

Het bestuur verricht haar taken onbezoldigd.

A3 Organisatie

Vrijeschool Almere

Vrijeschool Almere is een zogenaamde éénpitter binnen het 'bijzonder primair onderwijs'. De school is gesitueerd in een veertig jaar oude wijk van Almere stad, maar fungeert vanwege haar specifieke visie als regio-school, de school is namelijk de enige vrijeschool in Flevoland. De school telt op 1 oktober 2018, 415 leerlingen, welke zijn ondergebracht in 17 klassen.

Lerende organisatie: van Pyramide naar Park

Vanaf 2017 staan alle blikken in dezelfde richting. Het tijdperk waarin de vorming en verantwoording van het onderwijs volledig terugkomt binnen het domein van de leerkrachten, is aangebroken. Dit vraagt van een ieder een proactieve en samenwerkende houding, waarbij wederzijdse afhankelijkheid wordt gewaardeerd: "Samen creëren wij iets beters dan waar ieder individueel toe in staat is". Dit betekent dat wij door kunnen groeien vanuit de lerende houding naar een organisatie waar de verantwoordelijkheden helder en evenwichtig verdeeld zijn binnen eigenaarschappen en domeinen.

In 2018 wordt een belangrijke stap gezet in de omvorming van de hiërarchische structuur naar een organische structuur waar wordt gewerkt vanuit een verdeling van verantwoordelijkheden. Hiertoe wordt in samenwerking met alle teamleden en bestuur een organogram vastgesteld, waarbij alle verantwoordelijkheden verdeeld zijn binnen het huidige inspectiekader. Aan dit inspectiekader zijn specifieke vrijeschool kaders toegevoegd en het organogram voor de organisatie is klaar als werkdocument van uitvoering tot toezicht.

Communicatie

Het werken vanuit verdeling van verantwoordelijkheden vraagt om goede communicatie. Uit de vragenlijsten leerkrachten 2018 wordt duidelijk dat de onderlinge communicatie mag verbeteren. Tevens vraagt de snelgroeiende organisatie om goede communicatie en samenwerking met ouders. In 2018 zijn hiervoor drie verbeteractiviteiten gerealiseerd:

- Naast het in 2017 opgestarte ouderinformatie platform Digiduif, is in 2018 gestart met een digitale schoolkrant: de 'Vrijemare'. Hierdoor kan ook voedende achtergrondinformatie voor ouders een veel betekenisvollere plek krijgen
- Ouderacademie: zes bijeenkomsten met betrekking tot achtergrondinformatie vrijeschool pedagogiek
- Team brede communicatie jaarscholing (6 teamscholingsdagen) opgestart: 'dynamische oordeelsvorming'.

Er wordt binnen de school centraal gewerkt in 'Office 365', waardoor ook het afstemmen middels interne communicatie sterk is verbeterd.

Brede school

In 2018 hebben wij de samenwerking met de partners KDO de Lentemorgen en de Vrije Peuterspeelzalen in goede afstemming rondom de zorg voor jonge kinderen, voortgezet. De activiteitencoördinatie heeft een efficiënte professionaliseringsslag gemaakt. Het aanbod is ook in 2018 geheel afgestemd op het gedachtegoed van de school en haar partners. De regie voor de samenwerking is in handen van de directie.

Binnen Almere zijn de mogelijkheden voor doorontwikkeling naar een Integraal kind Centrum (IKC) opnieuw verkend. Momenteel beheerst groei en integrale huisvesting binnen Almere de agenda. Starten van een IKC op een nieuwe locatie behoort inmiddels tot onderwerp van gesprek met de gemeente.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg is volop onder de aandacht in 2018. De processen die middels het programma 'Werken met kwaliteit in het primair onderwijs (WMKPO)' zijn ingezet kunnen hierdoor goed opgevolgd worden, middels evaluaties en verbeterpunten per jaar. In de cyclus van bevragingen is dit schooljaar een enquête onder leerkrachten gehouden. De aandachtspunten, die hieruit voorgekomen zijn, zijn reeds verwerkt tot verbeterplannen en scholing. Voor de borging van de kwaliteitszorg is dit jaar het programma 'Risicoscan' aangeschaft, dat door directie en bestuur wordt ingericht voor de signalering en borging van de kwaliteitsdocumenten.

Verzuimmanagement

Sinds 2017 werken wij optimaal met 'verzuimmanager', een programma dat verzuim in eigen beheer en aansturing effectiever en directer mogelijk maakt. Er is veel aandacht en zorg besteed aan de werkdruk en aan mogelijk werk gerelateerd verzuim. Het lerarentekort zorgt voor onvoldoende vervangingsmogelijkheden, wat

veel vraagt van de werknemers. Er is dan ook veel aandacht voor de werkdruk en voorkomen van overbelasting van gezond personeel.

Samenwerking en decentraal georganiseerd overleg

- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs
Er wordt door school geparticipeerd binnen het samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Voor afstemming binnen de wijk is een zes-wekelijks wijkoverleg gepland en een tweejaarlijks overleg met de teamleider van Passend Onderwijs ter afstemming en verantwoording. Er wordt jaarlijks een schriftelijke verantwoording afgelegd over de aan ons uitgereikte financiële middelen.
- Deelname directie aan Samenwerkingsverband Midden Nederland
Maandelijks schoolleidersoverleg ter bevordering van vrijeschoolonderwijs Midden Nederland..
- Deelname bestuur en directie aan integraal huisvestingsoverleg gemeente
Schoolbesturen en gemeente Almere werken samen aan integrale huisvesting voor al haar leerlingen. Dit jaar zijn prioriteitswijken benoemt die integrale zorg ontvangen.
- Deelname aan bestuurlijk overleg schoolbesturen Almere
Een overeenstemming gericht overleg van de wethouder onderwijs met vertegenwoordigers van de schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs in Almere.
- Deelname directie aan Bovoc (basis en voortgezet onderwijs Almere)
Integrale afstemming ter bevordering van de overgang van basis naar voortgezet onderwijs. Zes keer per jaar.
- Deelname directie werkgroep Voortgezet Vrijeschool onderwijs Almere
Binnen Almere is reeds jaren een ouderwerkgroep actief ter oprichting van voortgezet vrijeschoolonderwijs. Dit jaar heeft een uitgebreide verkenning plaatsgevonden vanuit twee besturen binnen Almere om dit binnen een convenant te verwezenlijken. Directie heeft deelgenomen aan de werkgroep ter voorbereiding van een mogelijke gezamenlijke start in 2019.

Medezeggenschap

De school heeft een medezeggenschapsraad (MR) met een ouder- en een personeelsgeleding. De medezeggenschapsraad bestaat uit vier ouders en vier vertegenwoordigers van het personeel. De directeur heeft op regelmatige basis overleg met de voorzitter of mandaatgroepen van de MR en woont cyclisch vergaderingen bij.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Ouderinitiatief realisatie voortgezet vrijeschoolonderwijs Almere

Beleid op beheersing van uitkeringen na ontslag

De school werkt proactief aan de deskundigheidbevordering en een goed personeelsbeleid zodat ontslag daar waar enigszins mogelijk wordt voorkomen. Echter dit is nooit geheel uit te sluiten. Vrijeschool Almere sluit aan bij het beleid van het Participatiefonds. Medewerkers krijgen, afhankelijk van de situatie, actief begeleiding aangeboden bij het vinden van een andere baan. Dit varieert van een sollicitatietraining tot een volledig outplacementtraject. Waar nodig wordt hiervoor de expertise van een externe partij ingeschakeld.

Klachtenafhandeling

In 2018 werden geen officiële klachten ontvangen. Op communicatie die duidt op een mogelijke klacht of onvrede wordt actief gereageerd en de klachtenprocedure wordt goed gehanteerd. De meeste situaties lossen zich op door goed luisteren en opvolging van zorg. Er is een nieuwe externe vertrouwenspersoon opgeleid en benoemd in 2018.

A4 Onderwijs en identiteit

In 2018 lag het accent voor onderwijs en identiteit op:

- Periode-onderwijs
- Taal
- Hoogbegaafdheid
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Burgerschap
- Wetenschap en techniek
- Kleuteronderwijs

Periode-onderwijs

Alle vrijescholen geven periode-onderwijs. Dit betekent dat de lesinhouden van een bepaald vak gebundeld worden: gedurende enkele weken (meestal twee) wordt iedere ochtend hetzelfde vak gegeven. Zo heeft men de periode taal, de periode wiskunde, de periode heemkunde. Hiermee gaan we niet enkel de versnippering van de leerstof in het lessenrooster tegen, we maken tegelijkertijd gebruik van de wakkerste momenten van het kind: de eerste uren van de voormiddag, wanneer de aandachtcurve optimaal is. Bijkomend voordeel van deze manier van werken is dat de les dagelijks weerkeert: wat vandaag wordt onderwezen, komt morgen terug in een uitgebreide vorm en op een ander niveau. De leerstof knoopt aan bij de vorige dag en groeit organisch verder, waardoor er een dieper contact ontstaat met het onderwerp. Door de langere lesduur (twee lessen na elkaar) is het voor de leraar ook mogelijk om af te wisselen qua methodiek en dezelfde leerstof vanuit een ander gezichtspunt of werkvorm te benaderen.

Dit periode onderwijs vraagt (bij-) scholing van de leerkracht en extra inzet om deze uren effectief in te zetten zodat het "diepere leren" bereikt wordt.

In 2018 is aandacht besteed aan het goed toepasbaar maken van het periodeplan, het evalueren hiervan binnen de groepsplannen en het afstemmen van de aansluitende vakken.

Taal

Binnen het domein taal is extra ingezet middels begeleidingsuren van een expert voor het leesonderwijs in de klassen 1, 2 en 3 (groepen 3, 4 en 5). Dit heeft naast inzicht geleid tot een verbeterplan, van waaruit actief is ingezet op zowel ondersteuningsuren voor de leerlingen (leesgroepjes), als op evaluaties en de aanschaf van een effectievere leesmethode.

Hoogbegaafdheid

Binnen onze school wordt acht uur per week extra ingezet op begeleiding van hoogbegaafde leerlingen. In 2018 hebben we de aandacht van specifieke hoogbegaafdheidslessen voor gedifferentieerde groepjes zorgleerlingen verlegd naar zorg voor deze leerlingen in de eigen klas. Specifieke zorgplannen, leerstofaanbod en vergroten van de expertise van de leerkracht worden momenteel ingezet om deze leerlingen goed te ondersteunen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Uit de enquête "Zien" kwamen aandachtspunten voor onze school naar voren. Deze zijn opgepakt door de eigenaar domein Sociaal-emotionele ontwikkeling en de adjunct-directeur onderwijs om tot een goed verbeterplan te komen voor de hele school. Wij verwachten dat hierop bij afname van de nieuwe enquête in 2019 ruim voldoende vooruitgang wordt geregistreerd.

Wetenschap en techniek

Er is uitvoerig geïnventariseerd wanneer en hoe wetenschap en techniek binnen ons onderwijs wordt aangeboden. Er zijn prachtige voorbeelden binnen ons leeftijdgerichte periodeonderwijs en er zijn voldoende mogelijkheden dit te verdiepen en de doorlopende leerlijn goed te borgen.

Burgerschap

Vrijescholen dragen bij aan de opvoeding van kinderen tot volwaardige burgers, die een bijdrage kunnen leveren aan de wereld. In 2018 is onderzocht of alle kerndoelen burgerschap voldoende vertaald worden binnen onze visie en aanbod. Waar nodig zijn accenten aangepast.

Kleuteronderwijs

De doorgaande leerlijn van 4 tot 7 jaar heeft binnen het kleuteronderwijs centraal gestaan. Er zijn doelen, plannen en verbeterpunten uitgewerkt met name voor het taal- en rekenonderwijs. De signalering schoolrijpheid is geëvalueerd en aangepast. Komend jaar zal hier opvolgend het onderwijs aan groep 2 (oudste kleuters) centraal staan.

Overig

Binnen het eigenaarschap worden doelen gesteld met betrekking tot te ontwikkelen punten. Er wordt efficiënt gewerkt aan het voorbereiden, delen en informeren van uitwerkingen op alle niveaus. Zo hebben de verschillende domeinen nieuwe impulsen gekregen en is de werkdruk afgenomen.

Naast bovenstaande punten met betrekking tot het onderwijs is er vanuit de muziekimpuls veel aandacht geweest voor het muziekonderwijs binnen school. Dit brengt naast kennis ook vreugde, energie en verbinding voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders.

Tevens hebben de onderstaande domeinen hun verbeterplannen voortgezet conform het 4-jaren schoolplan.

- Doorgaande leerlijn
- Wetenschap en techniek
- Buitenruimtes en onderwijs
- Antroposofie
- Bewegend onderwijs

Er is in 2018 extra formatie ingezet voor ontwikkeling onderwijs en identiteit:

Leesonderwijs	8 uur per week
Muziek	4 uur per week
Ouderparticipatie	3 uur per week
Wetenschap en techniek	3 uur per week
Burgerschap	3 uur per week
Hoogbegaafdheid	4 uur per week
Eigenaarschappen en periode onderwijs	4 uur per week

Ontwikkelingsgericht onderwijs

Binnen het leerplan van de vrijeschool wordt middels het periodeonderwijs sterk ontwikkelingsgericht onderwijs aangeboden. In de afgelopen jaren is dit gecombineerd met het methodisch werken - leren vanuit taal-, reken- en leesmethodes hetgeen positief het opbrengstgerichte werken heeft beïnvloed. Voor de vrijeschool geldt echter het bereiken van de voorgenomen opbrengst, middels het ontwikkelingsgerichte leren en het daarbij behorende leerplan. Hiervoor is in 2017 een uitgebreide teamscholing gestart en zijn scholingsuren en faciliteiten beschikbaar gesteld. Gezamenlijk werken wij aan het versterken van het oorspronkelijke onderwijs (periode-onderwijs) en zoeken wij naar de passende verantwoording daarvoor.

Hierbij onderscheiden wij 3 gebieden:

- Kwalificatie
- Socialisatie
- Persoonsvorming

Deze 3 gebieden willen wij verantwoorden op 3 niveaus:

- Kindniveau (wat verantwoordt het kind middels werk en ontwikkeling)
- Leerkracht- en schoolniveau (toetsen en beoordelingen)
- Normniveau (landelijk genormeerde toetsen)

Deze vorm van tri-band verantwoorden is in 2018 nader uitgewerkt binnen school.

Bewegend onderwijs

Bewegend onderwijs maakt een belangrijk deel uit van ons leerplan. Leren en bewegen valt voor de vrijeschool samen als in- en uitademen. Met het herwaarderen van het authentieke leerplan is ook het bewegende onderwijs weer centraal komen te staan. In het schooljaar 2016-2017 zijn wij gestart met 'de bewegende klas' in de beide klassen 1 (groepen 3). In 2017 hebben wij deze vorm van klasinrichting geëvalueerd en voortgezet in klassen 2 (groepen 4). Zo zijn er nu 4 bewegende klassen binnen onze school. Dit is een impuls geweest voor het gehele bewegende onderwijs dat binnen eigenaarschap voortgang kent. Bewegende klassen 1 en 2 zijn nu vast onderdeel van onze inrichting.

Onderwijsassistentie

Om passende leerlingenzorg beter te kunnen toepassen in alle klassen zijn wij in 2016 gestart met het aanstellen van onderwijsassistenten. Deze ressorteren onder de interne begeleiding van de school en hiermee zijn de benodigde uren voor specifieke leerlingbegeleiding gewaarborgd. De zorg wordt toegepast middels groepsplannen en zorgplanning. De formatieve inzet in uren is verdriedubbeld in 2018, mede naar aanleiding van besteding van de werkdruggelden.

Euritmie

Het vak euritmie als ondersteuning voor het leren met hoofd, hart en handen, heeft ook dit jaar een zeer positieve evaluatie en urenuitbreiding ondergaan. Hiermee is de intentie van het vak hernieuwd vormgegeven binnen de school, waarbij naast de basis voor de groep vier- tot zevenjarigen ook les wordt gegeven op projectbasis aan de klassen 2 tot en met 6. De kinderen krijgen wekelijks les van een specifieke vakdocent euritmie begeleid door een pianist.

Tevens wordt door deze docent een scholing voor volwassenen verzorgd binnen onze school, om de inhoud van het vak verder door te dragen.

Passend Onderwijs

De aanpassing binnen de organisatie vanuit verdeling van verantwoordelijkheden heeft ook binnen de samenwerking met Passend Onderwijs afgelopen jaar geresulteerd in het opstellen van een nieuw zorgplan binnen school. Vanuit het samenwerkingsverband werd gevraagd om een nieuw schoolondersteuningsplan, dat eind 2018 is opgesteld.

Het leerlingvolgsysteem, leerplan en toetsing

Alle gegevens uit ons leerlingvolgsysteem ParnasSys zijn gekoppeld aan Cito LOVS. Dit levert een uitgebreid beeld van een leerling op en hierdoor is een sterke analyse van de opbrengsten en het daarop anticiperen binnen het lesstofaanbod in de basis, mogelijk. Klassen 1 tot en met 6 maken Citotoetsen (klas 5 entreetoets, klas 6 iep eindtoets). In de kleuterklassen vindt er geen Citotoets plaats. Dit wordt ondervangen door gebruik te maken van het uitgebreide en valide leerlingvolgsysteem 'Zien', conform onze pedagogische visie.

Naast deze kwalificatietoetsing vindt conform onze toetskalender ook methode-gebonden en niet methode-gebonden toetsing plaats.

Studieresultaten leerlingen schooljaar 2017-2018

Resultaten van de leerlingen van klas 1 tot en met 6 oftewel groep 3 tot en met 8

Er zijn in januari en juni Cito-toetsen afgenomen voor lezen, rekenen en spelling om de ontwikkeling van de kinderen goed te kunnen volgen in verhouding tot de landelijke norm.

Analyse opbrengsten citotoetsen juni 2018

Er wordt uitgegaan van de opbrengsten zoals die gemeten zijn met het cito leerlingvolgsysteem (LVS), op de gebieden: technisch lezen, spelling, en rekenen/wiskunde.

Binnen onze school benoemen wij de leerjaren niet in groepen maar in klassen:

Kleuters (groep 1 en 2): hier worden geen cito toetsen afgenomen

Klas 1 = groep 3

Klas 2 = groep 4

Klas 3 = groep 5

Klas 4 = groep 6

Klas 5 = groep 7

Klas 6 = groep 8

Toetsen januari is M (midden)

Toetsen Juni is E (eind)

Groepsanalyse:

Hierbij is per toets en per toetsmoment (januari 2017, juni 2017, januari 2018, juni 2018) het gemiddelde niveau van de groep aangegeven ten opzichte van de landelijke norm. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de indeling I tot en met V, waarbij I het hoogste is, III is gemiddeld, IV en V zijn onder het gemiddelde.

Spelling

Toets	Klas	Niveau januari 2017	Niveau juni 2017	Klas	Niveau januari 2018	Niveau juni 2018
Spelling 3.0	1A	*	II	2A	IV	I
"	1B	*	I	2B	II	I
"	2A	II	I	3A	I	I
"	2B	I	I	3B	I	I
"	3A	I	I	4A	I	I
"	3B	III	I	4B	IV	III
"	4	IV	III	5	III	II
Spelling 2012	5	II	III	6	III	
"	6	Niveau in november: I				

*in januari 2017 is in de beide eerste klassen deze toets nog niet afgenomen.

Analyse spelling

De meeste klassen scoren boven gemiddeld niveau.

Klas 4b scoort op het gemiddelde. De extra aandacht die in deze klas voor spelling geweest is heeft goed gewerkt.

Technisch lezen AVI

Vanuit het cito LVS is het niet mogelijk voor de AVI een gemiddeld klassenniveau te berekenen. Daarom is hier per klas het percentage leerlingen aangegeven dat minimaal het niveau behaalt.

Klas	januari 2017	% beh.	juni 2017	% beh	Klas	januari 2018	% beh	juni 2018	% beh
					1A	M3	9%	E3	48%
					1B	M3	30%	E3	44%
1A	M3	7%	M3/E3*	50% 15%	2A	M4	48%	E4	44%
1B	M3	30%	M3/E3	88% 78%	2B	M4	68%	E4	74%
2A	M4	80%	E4	58%	3A	M5	69%	E5	58%
2B	M4	86%	E4	64%	3B	M5	68%	E5	48%
3A	M5	79%	E5	75%	4A	M6	70%*	E6	87%
3B	M5	77%	E5	82%	4B	M6	62%	E6	62%
4	M6	66%	E6	55%	5	M7	65%	E7	65%
5	M7	69%	E7	62%	6	M8	81%		
6	B8	42%							

*Bij klas 4a zijn in januari 2018 alleen de leerlingen getoetst die in juni 2017 het niveau E5 niet behaald hadden. 70% is een raming, ervanuit gaande dat de niet getoetste leerlingen wel niveau M6 behalen.

Analyse technisch lezen AVI

Het leesonderwijs komt bij ons op school in klas 1 wat langzamer op gang. We geven de leerlingen wat meer tijd om zich de letters en het leesproces eigen te maken. Het doel en de verwachting is dat de leerlingen vanaf eind klas 2 op het niveau zijn waarbij minimaal 75% van de leerlingen een tekst op niveau kan lezen. De klassen 2B, 4A en 6 behalen dit doel, overige klassen niet, wat om een verbeteractie vraagt die het huidige schooljaar reeds is ingezet.

Er is intensief ingezet op extra leesondersteuning door de onderwijsassistent. Over het algemeen zijn de leerlingen, die deze ondersteuning ontvangen hebben, vooruitgegaan. De 1 à 2 dyslectische leerlingen per klas, vormen hierop een uitzondering. Ook zijn er leesouders ingezet op initiatief van de leerkracht. Deze inzet is geëvalueerd naar schoolbeleid. De extra inzet heeft zijn vruchten afgeworpen: in de beide tweede en derde klassen is de vaardigheidsgroei tussen juni 2017 en juni 2018 boven het landelijk gemiddelde.

Verbeterpunten

In maart 2018 is er een enquête naar alle leerkrachten gegaan om te inventariseren hoe zij hun leesonderwijs inrichten. Deze is geanalyseerd en de uitslag is teruggekoppeld naar het team. Vrijwel alle leerkrachten zijn tevreden over het leesonderwijs zoals ze dat nu geven en ze zijn ook tevreden over de vooruitgang van de leerlingen en het niveau van hun klas op leesgebied.

De taalgroep heeft inmiddels een verbeterplan voor het technisch lezen opgesteld om te zorgen dat de inhaal-slag gecontinueerd wordt. Hoofdbestanddeel van dit plan is dat leerkrachten meer effectieve tijd aan leesonderwijs gaan besteden: niet alleen bibliotheeklezen, maar met name voor de zwakkere leerlingen ook gericht

oefenen, in de vorm van ‘woordrijen lezen’ en ‘voor-koor-door’. Met ingang van schooljaar 2018-2019 is er een leescoördinator, wiens expertise en praktische hulp voor de klassen 1 tot en met 3 worden ingezet. Eind volgend schooljaar zal er een verbetering zichtbaar moeten zijn. Streven is dat vanaf eind klas 2 in alle klassen ten minste 75% van de leerlingen het niveau van dat moment behaalt.

Begrijpend lezen

De cito begrijpend-lezentoets wordt afgenomen vanaf de derde klas, en alleen in januari.

Klas	Toets	Niveau januari 2017	Klas	Toets	Niveau januari 2018
			3A	M5	III
			3B	M5	III
3A	M5	I	4A	M6	II
3B	M5	I	4B	M6	II
4	M6	I	5	M7	I
5	M7	II	6	M8	I
6	B8	I			

Gemiddelde vaardigheidsgroei leerlingen met betrekking tot begrijpend lezen, vergeleken met het landelijk gemiddelde.

Toets	Klas	Vaardigheidsgroei van januari 2016 tot januari 2017	Klas	Vaardigheidsgroei januari 2017 tot januari 2018
			4A	Beneden gemiddeld
			4B	Boven gemiddeld
Cito begrijpend lezen	4	Boven gemiddeld	5	Beneden gemiddeld
“	5	Gemiddeld	6	Boven gemiddeld
“	6*			

Analyse begrijpend lezen

Binnen ons onderwijs bieden we een rijke taalomgeving aan, waardoor de leerlingen deze toets over het algemeen voldoende tot goed maken. Met name de leerlingen die moeite hebben met begrijpend lezen (IV en V) zijn beneden gemiddeld vooruitgegaan. Dit zou samen kunnen hangen met het feit dat de vraagstelling in de toets anders is dan in de aangeboden methode, wat vooral voor zwakkere leerlingen verwarrend is.

De huidige derde klassen maken de toets op niveau III. Van een derdeklasser (groep 5) wordt op de vrijeschool nog niet verwacht dat die voldoende afstand van een tekst kan nemen om er ‘analyserend’ naar te kijken. De toets wordt afgenomen als een ‘nulmeting’. Vorig jaar is er in de derde klassen veel aandacht besteed aan begrijpend lezen. Deze hebben de toets toen opvallend goed gemaakt.

In klas 5 is extra ondersteuning geboden aan de leerlingen die hun begrijpend lezen toets in januari zwak gemaakt hadden, omdat begrijpend lezen een belangrijk vak voor de middelbare school is. In juni 2017 is bij deze leerlingen opnieuw de begrijpend leestoets afgenomen. Al deze leerlingen waren goed vooruitgegaan, in januari 2018 is te zien dat de klas als geheel vooruitgegaan is.

‘Nieuwsbegrip’, een methode die in de meeste klassen gebruikt wordt, sluit onvoldoende aan bij de vraagstelling van de Cito-toets. Inmiddels zijn er voor klas 5 en 6 oefenboeken aangeschaft, die wel aansluiten bij de vraagstelling zoals die in de Cito-toetsen gehanteerd wordt.

Er komen steeds meer leerlingen op onze school die thuis geen Nederlands spreken. Deze groep zal extra aandacht vragen bij het begrijpen van teksten. De taalgroep zal in de toekomst NT2 beleid moeten ontwikkelen. Een eerste start hiertoe wordt gemaakt in de kleuterklassen, waar leerlingen met een achterstand in hun woordenschat extra begeleiding krijgen in een klein groepje buiten de klas. Op grond van deze ervaringen zal structureel beleid ontwikkeld worden.

Rekenen/wiskunde

Klas	Toets	januari 2017	juni 2017	Klas	Toets	januari 2018	juni 2018
				1A	R/W 3.0	III	II
				1B	R/W 3.0	III	III
1A	R/W 3.0	M3 II	E3 I	2A	R/W 3.0	I	I+
1B	R/W 3.0	M3 II	E3 I	2B	R/W 3.0	I	I+
2A	R/W 2012	M4 II	E4 I	3A	R/W 3.0	II	II
2B	“	M4 I	E4 II	3B	R/W 3.0	III	III/II
3A	“	M5 I	E5 I	4A	R/W 3.0	I	I
3B	“	M5 II	E5 II	4B	R/W 3.0	II	II
4	“	M6 II	E6 I	5	R/W 2012	I	II
5	“	M7 IV	E7 II	6	R/W 2012	III	
6	“	B8 I					

Gemiddelde vaardigheidsgroei leerlingen met betrekking tot rekenen, vergeleken met het landelijk gemiddelde.

Toets	Klas	Tussen juni 2016 en juni 2017	Klas	Tussen januari 2017 en januari 2018	Tussen juni 2017 en juni 2018
			2A	Boven gemiddeld	Iets boven gemiddeld
			2B	Gemiddeld	Ruim boven gemiddeld
R/W 2012	2A	Iets beneden	3A	*	*
R/W 2012	2B	*	3B	*	Beneden gemiddelde
R/W 2012	3A	Vrijwel gemiddeld	4A	*	*
R/W 2012	3B	Beneden gemiddeld	4B	*	*
R/W 2012	4	Boven gemiddeld	5	Boven gemiddeld	Onvolledig
R/W 2012	5	Beneden gemiddeld	6	Boven gemiddeld	E8 niet afgenomen

*Vergelijking niet mogelijk omdat is overgestapt op R/W 3.0

Analyse rekenen

De klassen zijn met rekenen over het algemeen voldoende op niveau. Ten opzichte van januari zijn de gemiddelde groepsscores bij vrijwel alle klassen gelijk gebleven. Er is onderwijsondersteuning ingezet voor groepjes zwakke rekenaars, maar ook voor de leerlingen die uit het plus-schrift werken.

In klas 2a zijn de zwakkere leerlingen (score IV) beneden gemiddeld vooruitgegaan.

In klas 2b zijn alle leerlingen goed vooruitgegaan.

In klas 3b zijn de zwakste leerlingen boven gemiddeld gegroeid. (Dit betreft degene die begeleiding in een klein groepje hebben gehad). Van de leerlingen die IV scoren zijn er 6 van de 8 onvoldoende vooruitgegaan.

In klas 3b is de neerwaartse lijn doorbroken: de klas klimt weer op naar II.

Aanbeveling aan de rekengroep: onderzoek de rekendidactiek in de verschillende klassen en kijk hoe de zwakke rekenaars (score IV) hier meer van kunnen profiteren.

Er zijn een 3 à 4 leerlingen (in totaal) die de einddoelen op reken gebied niet kunnen behalen. Voor hen wordt een eigen leerlijn voor rekenen ingezet vanaf de vierde klas. Dit betekent dat hen wel alle onderdelen van het rekenen worden aangeboden, maar op concreet niveau. In schooljaar 2018-2019 zal dit, met behulp van Passend Onderwijs verder worden ontwikkeld en worden vastgelegd als beleid.

Uitstroom naar het Voortgezet Onderwijs eind schooljaar 2017- 2018

De 26 leerlingen van klas 6 hebben de IEP-eindtoets gemaakt en zijn uitgestroomd naar de onderstaande vormen van voortgezet onderwijs.

School jaar	Aantal leerlingen 26	VWO	VWO/Havo	Havo	VMBO gt/Havo	VMBO gt	VMBO kb/gt	VMBO kb	VMBO bb/kb	VMBO b	Praktijk OW
2017 - 2018	Aantal	4	2	3	3	9	1	2	1	1	0
	Percentage	15%	8%	12%	12%	35%	4%	8%	4%	4%	0%

A5 Personeel

Algemeen

Wij zien onze organisatie als een lerende organisatie. Een plek waar ontwikkeling als persoon en vergroten en delen van deskundigheid een continu proces is. Dit wordt gestimuleerd doordat wij een leerwerkschool zijn voor diverse onderwijsopleidingen, waaronder de Hogeschool Leiden (Vrijeschool Pabo).

In 2018 hebben wij vormgegeven aan een organisatieverandering die reeds sinds 2012 is voorbereid: een schoolorganisatie geleid vanuit verantwoordelijkheden. Hiervoor hebben we de volgende processen doorlopen:

- Autonomie terug bij de leerkracht (de leerkracht maakt het verschil, in de klas, elke dag)
- Leiden vanuit de toekomst (opleiden tot volledig mens zijn in de toekomst)
- Anders verantwoorden (kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming)
- Van Pyramide naar Park (ombuigen van een hiërarchische structuur naar een organische vorm van organisatie)

2018-2019

Werken vanuit verantwoordelijkheden (horizontale verdeling van verantwoordelijkheden)

Onder alle professionals werkzaam in de schoolorganisatie zijn de verantwoordelijkheden middels een organogram opnieuw onderling verdeeld. Per onderwijsonderdeel, ingedeeld vanuit het huidige inspectiekader, is aangegeven wie welke verantwoordelijkheid draagt: uitvoering, ontwikkeling, verantwoording, coördinatie, kaderstelling, facilitering en kwaliteitsborging.

Dit heeft geleid tot een kwaliteitsslag in onze school, waarbij ieder zich volledig kan inzetten naar mogelijkheden en taakstelling.

Professionalisering

Communicatie

Bovenstaande vraagt uiteraard om goede onderlinge afstemming, feedback en een pro-actieve houding van alle medewerkers. Om dit te vergroten hebben wij ons gezamenlijk gericht op een teambrede jaarscholing communicatie: 'dynamische oordeelsvorming' Deze training vergroot de samenwerking en verbetert de onderlinge verhoudingen.

Begeleiding starters

Om ook in de toekomst de vrijeschool van deskundige leraren die goed het eigen domein kennen te voorzien, is extra ingezet op betaalde en onbetaalde leerwerkplekken en op coaching van al het personeel daar waar nodig. De school heeft ook in 2018 geïnvesteerd in met name begeleiding van de startende leerkrachten (tot LA3) middels inzet van werkmeesters op de werkvloer. Deze investering heeft de deskundigheidbevordering via coaching van studenten en startende leerkrachten in 2018 flink doen toenemen.

Begeleiding van de leerkrachten in hun professionele taakuitvoering is één van de belangrijkste elementen die nodig zijn om de toekomst met vertrouwen tegemoet te treden. Extra inzet, expertise en gelden zullen daarom hiervoor de komende jaren nodig zijn.

Ingezette scholingstrajecten 2018

Soort scholing	Gevolgde scholing	Gevolgd door	periode
Communicatie	Dynamische oordeelsvorming	Gehele team	Schooljaar 2018-2019
Nascholing ontwikkelingsgericht onderwijs	Zutphencursus	8 groepsleerkrachten	Week zomervakantie
Hogeschool Leiden	Applicatieopleiding	2 leerkrachten	2018
Sociaal-emotionele vorming	Regenboogtrainer	1 leerkracht	2 dagdelen 2018
Begeleidingsdienst vrijescholen	Zo leer je kinderen lezen en spellen	3 leerkrachten	2 dagen 2018
Master 2e leerjaar	Integraal leiderschap	1 lid directie	2018
Begeleidingsdienst vrijescholen	Leidinggeven aan een vrijeschool	1 lid directie	4 studiedagen 2018

Individuele leerkrachten bezoeken diverse symposia en workshops gericht op het verder ontwikkelen van het (vrijeschool-) onderwijs, waaronder 'Bal-A-Vis-X' en 'Kodaly' (muziek onderwijs).

Werkdruk

De ontwikkelingen in het onderwijsveld met betrekking tot de krapte op de arbeidsmarkt en het ontbreken van een invalpool vragen aanpassingen van het strategische personeelsbeleid. Binnen deze krapte is het bewaken en waar mogelijk terugdringen van de werkdruk een belangrijk thema van afgelopen jaar. Het werken vanuit verantwoordelijkheid in plaats van taak heeft hierop een positief effect. Beheersmaatregelen die hiertoe geleid hebben:

- Het verlagen van de werkdruk door het beperken van de taakuren
- Toekennen van taakuren aan periode-onderwijs ontwerpen en getuigschriften maken
- Administratiedagen vrij roosteren
- Effectiever vergaderen
- Het respecteren van de maximale ureninzet
- Pauzewachten realiseren middagpauze voor leerkrachten
- Inzetten van de werkdrukgelden naar aanleiding van inventarisatie binnen het team.

Leerkrachten van onze school hebben vanuit de raakvlakken met de doelen van het 'PO-front' deelgenomen aan de landelijk georganiseerde stakingen in 2018.

A6 Huisvesting

Groei

In 2018 is de groei van de school onverminderd doorgegaan. Daarnaast diende zich er de derde stroom aan waarbij besloten moest worden of deze kon worden gefaciliteerd. Met de tijdelijke huisvesting reddden we het om de leerlingen te plaatsen, echter is dit nog niet tot volle tevredenheid. Graag zouden we de leerlingen een permanente huisvesting bieden, welke meer aansluit bij het gedachtengoed van de vrijeschool. Om deze reden zijn er inmiddels diverse gesprekken gevoerd met de gemeente. Enerzijds om de situatie van onze tijdelijke huisvesting te bespreken, anderzijds om de mogelijkheden voor een dislocatie te verkennen.

Op initiatief van de gemeente is ons gevraagd te verkennen wat de haalbaarheid is voor het stichten van een nieuwe vrijeschool in het ontwikkelgebied Oosterwold. De onderzoeken hieromtrent zijn in afrondende fase en bieden mogelijk perspectief voor de reeds gestarte derde stroom. Op korte termijn is tevens een afspraak gepland met de gemeente om de tijdelijke huisvesting ter plaatse bespreekbaar te maken.

Meerjarig onderhoudsplan

In het voorjaar van 2018 hebben we conform planning de revitalisatie van de toiletgroepen op de verdieping uit laten voeren. Daarnaast is in de zomervakantie de wens voor het sluieren van de grote hal ingevuld. De vernieuwing van de keuken en geplande werkzaamheden aan de installaties zijn doorgeschoven naar 2019. Tevens zullen de voorbereidingen voor het verduurzamen van de verlichting welke is gepland voor 2020 worden opgetuigd.

De dotatie heeft in 2018 conform afspraken plaatsgevonden, zodat er een stabiel saldo blijft voor verdere investeringen in onderhoud.

Onderstaand het recente meerjarig onderhoudsplan tot en met 2022

Vrije School Almere						
Onderhoud						
Par.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
21	metse lwerk					
43						€ 2.300,00
45	timmerwerk					€ 39.000,00
46	schilderwerk *		€ 9.008,00			€ 9.008,00
53	close inn					€ 828,00
56	warmte installatie	€ 522,00	€ 522,00	€ 522,00	€ 522,00	€ 522,00
57	luchtbehandeling		€ 2.964,00			
61	E- installaties		€ 4.693,00			
63	verlichting			€ 50.000,00		
65	veiligheid		€ 3.025,00	BMI		
73	keuken		€ 16.872,00			
	totaal MOP	€ 522,00	€ 37.084,00	€ 50.522,00	€ 522,00	€ 51.658,00
we nsen vanuit school						
	renovatie toiletten	€ 25.000,00				
	totaal onderhoud	€ 25.522,00	€ 37.084,00	€ 50.522,00	€ 522,00	€ 51.658,00
	be steed in 2018	€ 24.912,27				
		€ 61.775,92	€ 47.191,92	€ 16.669,92	€ 36.147,92	€ 4.489,92
	dotatie	€ 22.500,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00
	saldo	€ 86.688,19	€ 84.275,92	€ 67.191,92	€ 36.669,92	€ 56.147,92

Nationale aanbestedingswet

De Nationale en Europese aanbestedingswet is in 2018 niet van toepassing geweest. Er hebben in 2018 geen inkopen plaatsgevonden waarbij een Europese aanbestedingsverplichting van kracht is.

A7 Financiën

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de investeringen, de balanspositie, de exploitatie afgezet tegen de begroting, de continuïteitsparagraaf alsmede het gevoerde treasurybeleid.

Een slechte financiële positie zou het realiseren van uitgangspunten in de weg kunnen staan. Een te sterke toename van de financiële reserves (een te goede financiële positie) kan er echter weer toe leiden dat het gevoel wordt versterkt dat de stichting te weinig middelen inzet ten gunste van het onderwijs. Hiertoe heeft de Commissie Don een kengetal, te weten de kapitalisatiefactor, in het leven geroepen. Deze geeft aan in welke mate het kapitaal (lees: totaal vermogen) wordt benut voor de vervulling van taken (lees: geven van onderwijs).

Balans

Activa	2018	2017	Verschil
Materiele vaste activa	205.000	194.350	10.650
Financiële vaste activa	2.520	2.400	120
Vorderingen	126.920	153.960	-27.040
Liquide middelen	422.230	217.050	205.180
Totaal activa	756.670	567.760	188.910

Passiva	2018	2016	verschil
Eigen vermogen	473.240	314.000	159.240
Voorzieningen	103.180	93.840	9.340
Kortlopende schulden	180.250	159.920	20.330
Totaal passiva	756.670	567.760	188.910

Kengetallen als solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit (en weerstandsvermogen) geven mede inzicht in de continuïteit van de organisatie en zijn ook van belang wanneer het schoolbestuur plannen heeft om forse investeringen te doen. Deze kengetallen zijn 'slechts' een momentopname, berekend naar de in de jaarrekening vastgelegde situatie per 31 december.

Niet het statische beeld van een kengetal, maar vooral de trendmatige ontwikkeling van de gezamenlijke kengetallen over meerdere jaren is essentieel. Het Ministerie heeft naar aanleiding van de resultaten van de Commissie Don reeds enkele streefwaarden geformuleerd. Deze zijn bij het beoordelen van de waarden mede als leidraad genomen en derhalve heeft de stichting besloten om geen eigen streefwaarden te bepalen.

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de instelling op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie: De verhouding tussen de vlottende activa (liquide middelen en vorderingen) en de kortlopende schulden.

Kengetal 2018	3,05
Kengetal 2017	2,32
Kengetal 2016	1,69

De liquiditeit is de laatste jaren relatief stabiel. De liquiditeitsratio (geconsolideerd) geeft aan dat in 2018 3,05 keer kon worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden. Het Ministerie geeft als grenzen voor de liquiditeit 0,5 en 1,5 aan, wat betekent dat de Vrijeschool Almere zich daar ruim boven bevindt.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen eigen en vreemd vermogen en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. Ze geeft ook aan in hoeverre de instelling op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie: Eigen vermogen (exclusief voorzieningen) gedeeld door het totale vermogen (balanstotaal).

Kengetal 2018	63%
Kengetal 2017	55%
Kengetal 2016	46%

De solvabiliteitsratio geeft aan dat 63% van het totale vermogen uit eigen vermogen (reserves) bestond. Dat houdt in dat 37% van het totale vermogen gefinancierd werd met vreemd vermogen. Aan de door het Ministerie vastgestelde ondergrens van 20% voor de solvabiliteit wordt hiermee ruimschoots voldaan.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten. Definitie: Resultaat uit gewone bedrijfsvoering gedeeld door de totale baten.

Kengetal 2018	7,1%
Kengetal 2017	5,1%
Kengetal 2016	3,0%

De rentabiliteit geeft aan hoeveel procent van de omzet als resultaat wordt behaald. Op een omzet van € 2.234.610 (exclusief rentebaten) heeft de Vrijeschool Almere een positief resultaat van € 159.240 behaald. Dit positieve resultaat was 7,1% van de omzet. Anders geformuleerd betekent dit dat nagenoeg 93% van de omzet direct is besteed aan de doelen van de organisatie, oftewel het verzorgen van goed onderwijs. De ondergrens en bovengrens van het ministerie zijn 0% en 5%. Met een rentabiliteit van 7,1% scoort de Vrijeschool Almere dus iets boven de normen van het Ministerie.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen geeft een beeld, hoe solide de financiële positie is. Het weerstandvermogen geeft daarmee inzicht om niet voorziene financiële tegenvallers (risico's) in het begrotingsjaar op te vangen met de hiervoor gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Het weerstandvermogen bedraagt over 2018 13% en is daarmee gestegen ten opzichte van het percentage in 2017 en voldoet aan de normen van het primair onderwijs om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetal 2018	13%
Kengetal 2017	7%
Kengetal 2016	3%

Conclusie

Uit deze kengetallen kan worden geconcludeerd dat de Vrijeschool Almere per balansdatum voldoende financiële slagkracht heeft om eventuele toekomstige risico's op te vangen. Het beleid van de school is erop gericht om onderbenutting van kapitaal te voorkomen. Dit doen we door onze middelen beleidsmatig in te zetten en goed de risico's in ogenschouw te nemen.

Verantwoording financiële positie

Het rapport van de Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstelling (Commissie Don) reikt een kader aan voor de beoordeling van het vermogensbeheer van onderwijsinstellingen. Dit beoordelingskader speelt ook een belangrijke rol bij de eerste beoordeling (signalering) van de financiële positie door de Onderwijsinspectie. Het zou voor Vrijeschool Almere niet volstaan om bij het beoordelen en verantwoorden van de financiële positie alleen houvast te zoeken in landelijke normen en signaleringgrenzen. De wijze waarop de financiële positie van een schoolbestuur geëvalueerd kan worden verschilt namelijk per situatie, omdat juist rekening moet worden gehouden met specifieke omstandigheden van een schoolbestuur. Het verantwoorden van de financiële positie moet dus ten principale gaan over hoe het vermogen/kapitaal van een schoolbestuur wordt ingezet ter verbetering van de onderwijskwaliteit. En dus niet alleen over hoe dit vermogen zich verhoudt tot een landelijk norm.

De verantwoording van het financieel beleid in het bestuursverslag geeft middels de kengetallen antwoord op de vraag: 'Hoe verhoudt de huidige financiële positie zich tot de in het toetsingskader van de PO-Raad aangegeven signaleringsgrenzen'?

Naast deze vraag en antwoorden zal tevens moeten worden ingegaan op de vragen hoe het schoolbestuur kiest voor extra investeringen ten behoeve van het realiseren van de in het strategisch beleid vastgestelde doelen en binnen welke termijn die financiële ruimte wordt afgebouwd.

Zoals hierboven aangeven liggen alle financiële kengetallen boven de landelijke normen. De afgelopen jaren heeft de stichting naar deze positieve financiële positieve toegewerkt omdat er de komende jaren de nodige risico's op de stichting afkomen. Zo zal naar verwachting de gemeente de stichting medio 2019 uitsluitel geven over eventuele nieuwbouw/renovatie of uitbreidingsmogelijkheden. Onzekere huisvestingsscenario's vragen om reservering t.b.v. de mogelijke financiële risico's. Dit geldt tevens voor het risico van de formatieve bezetting personeel. De groei en uitbreiding van de school vragen om extra investering in opleiding en bovenformatieve aanstelling van personeel, om in de toekomst aan zowel de kwantitatieve als kwalitatieve groeiende vraag naar vrijeschool onderwijs tegemoet te kunnen komen. De Stichting Vrijeschool Almere werkt in de meerjarenbegroting 2020-2022 naar de gewenste financiële positie toe.

Inventaris

Inventaris, apparatuur en hulpmiddelen van € 500 of meer worden geactiveerd, wat met zich meebrengt dat de jaarlijkse afschrijvingsbedragen in de exploitatie worden opgenomen. Aanschaffingen beneden dit bedrag worden rechtstreeks in de exploitatierekening verantwoord.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Gebouwen/gebouwdelen 5-10 %
- Kantoormeubilair 2,50 %
- Schoolmeubilair 5,00 %
- Inventaris en apparatuur 10,00 %
- ICT 20,00 %
- Leer- hulpmiddelen 12,50 %

Ondanks dat er minder is geïnvesteerd dan hetgeen was begroot is, de waarde van de materiële vaste activa gedurende het kalenderjaar 2018 gestegen met € 10.650 tot een totaalbedrag van € 205.000. Deze stijging wordt veroorzaakt doordat de investeringen op een ander tijdstip hebben plaatsgevonden dan vooraf was begroot. In het volgende overzicht worden per categorie de investeringen van 2018 vergeleken met de begroting 2018 en met de realisatie van 2017.

Investeringsoverzicht	Realisatie	Begroting	Verschil	Realisatie	Verschil
	2018	2018	Realisatie- begroting	2017	2018-2017
	€	€	€	€	€
Gebouwen/gebouwdelen	3.940	-	-3.940	2.540	1.400
Kantoormeubilair	6.560	-	-6.560	1.080	
Schoolmeubilair	15.070	40.000	24.930	18.470	-3.400
Inventaris en apparatuur	1.330	-	-1.330	12.800	-11.470
CT	5.190	10.000	4.810	920	4.270
Leer- hulpmiddelen	5.910	11.700	5.790	11.620	-5.710
Totaal investeringen	38.000	61.700	23.700	47.430	-14.910

De Vrijeschool Almere heeft geïnvesteerd in leermiddelenkasten, leerlingmeubilair, meubels lerarenkamer, zonnenschermen en geluidsinstallaties, totaal € 38.000.

Exploitatie en toelichting

Het werkelijke positieve resultaat over het kalenderjaar 2018 bedroeg € 159.240, terwijl er een positief resultaat van € 85.580 was begroot. Ten opzichte van het jaar 2017 is het resultaat € 59.320 verbeterd. Hierna wordt ingegaan op de verschillen en worden deze verklaard.

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2018	2018	2017
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen OCW	2.049.360	1.903.210	1.757.480
Overige overheidsbijdragen	65.320	53.020	50.770
Overige baten	119.930	101.000	137.730
Totaal Baten	2.234.610	2.057.230	1.945.980
Lasten			
Personeelslasten	1.719.250	1.644.260	1.522.180
Afschrijvingen	27.350	29.250	23.760
Huisvestingslasten	97.940	104.540	94.020
Overige lasten	230.240	193.850	205.220
Totaal Lasten	2.074.780	1.971.900	1.845.180
Saldo baten en lasten	159.830	85.330	100.800
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	130	1.000	50
Financiële lasten	720	750	930
Saldo fin. baten en lasten	-590	250	-880
Exploitatieresultaat	159.240	85.580	99.920

Rijksbijdragen OC&W

De gerealiseerde Rijksbijdragen OCW waren € 146.000 hoger dan begroot en de verschillende oorzaken betreffen:

1. Prijsbijstelling bekostiging 2017-2018 en 2018-2019	€ 102.070
2. Extra middelen werkdrukverlaging aug-dec 18	€ 25.600
3. Prijsbijstelling prestatiebox	€ 4.330
4. Subsidie werkdruk	€ 8.000
5. Hogere baten Samenwerkingsverband	€ 5.000
Totaal extra gerealiseerde Rijksbijdragen OCW	€ 146.000

Ad 1. De bekostiging 2017-2018 is op 31 augustus 2018 én de bekostiging 2018-2019 is op 21 maart 2018 en nogmaals per 24 september 2018 opwaarts bijgesteld als gevolg van een aanvullende kabinetsbijdrage voor de loonbijstelling voor 2018 en de middelen die in het Regeerakkoord 'vertrouwen in de toekomst' zijn gereserveerd voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van het onderwijzend personeel. Dit alles resulteerde in ruim € 102.070 extra inkomsten.

Ad 2. Naast genoemde prijsbijstelling is de bekostiging 2018-2019 tevens met een bedrag van € 155,55 per leerling verhoogd in het kader van werkdrukverlagende middelen. Dit resulteerde in € 61.000 extra budget voor het gehele schooljaar 2018-2019, ofwel € 25.600 in het kalenderjaar 2018.

Ad 3. De middelen prestatiebox zijn gedurende 2018 fors opwaarts bijgesteld. Deze middelen zijn per leerling verhoogd van ruim € 170 voor 2017-2018 naar ruim € 191 in het huidige schooljaar 2018-2019.

Ad 4. Ongeveer 50 scholen in het primair onderwijs konden subsidie aanvragen om de werkdruk bij leraren aan te pakken. Deze aanvraag was mogelijk tot 31 maart 2018 en werd door DUO gehonoreerd en uitbetaald. Tevens hogere vergoeding voor schoolbesturen die een groei van 4% of meer hebben doorgemaakt.

Ad 5. Als gevolg van tussentijdse groei liggen deze middelen hoger dan begroot.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen zijn € 12.300 hoger uitgekomen dan begroot. Deze afwijking wordt volledig veroorzaakt door de Brede School subsidie. In de begroting is rekening gehouden met € 25.000 aan inkomsten terwijl er ruim € 36.000 is ontvangen.

Overige baten

Aan overige baten is over 2018 bijna € 19.000 meer ontvangen dan begroot. Naast de hogere ouderbijdragen (€ 10.000) kent de stichting ook hogere inkomsten door herfstmarkt en kerstspel.

Personele lasten

Wanneer we de begroting en de realisatie van de personele lasten vergelijken dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de loonkosten en de overige personele lasten, waaronder nascholing, loonkosten derden en ARBO. De totale (negatieve) afwijking op de personele lasten in 2018 ten opzichte van de begroting bedroeg ruim € 63.000. Deze overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door een toename van de loonkosten en kent verschillende oorzaken:

- Gestegen loonkosten als gevolg van inkorten en opwaardering salarisschalen en uitkering incidentele looncomponenten, één en ander als gevolg van de nieuwe cao-po. Uiteraard werd dit ook aan de inkomstenkant gecompenseerd vanuit het Rijk.
- De pensioenpremies (ABP) zijn per 1 januari 2018 verhoogd. Ook dit is geheel gecompenseerd vanuit het Rijk.
- Extra personele inzet vanaf augustus 2018 in het kader van de werkdrukverlagende middelen vanuit het Rijk.

Naast de extra inzet over 2018 was er nagenoeg geen afwijking betreffende het aantal FTE's en tevens was er sprake van een laag ziekteverzuim.

Afschrijvingen

De afschrijvingen liggen in lijn met de begroting.

Huisvestingslasten

De rubriek huisvestingslasten bestaat uit huurkosten, onderhoud, energiekosten, schoonmaakkosten, diverse publiekrechtelijke heffingen, dotatie onderhoudsvoorziening en overige huisvestingslasten. Ten opzichte van de begroting 2018 liggen de huisvestingslasten ruim € 6.000 lager. De huurkosten (€ 1.700), onderhoudskosten (€ 2.900), energiekosten (€ 1.000) en de schoonmaakkosten (€ 1.000) liggen onder de begroting. Daarentegen liggen de heffingskosten (€ 1.500) hoger.

Overige lasten

De totale overige lasten zijn € 28.000 hoger uitgekomen dan begroot. Geconcludeerd kan worden dat bijna alle componenten hoger zijn dan vooraf begroot. Opvallende overschrijdingen zijn: schoolse activiteiten (€ 7.000), muziek/toneel/jaarfeest (€ 4.000) en hogere kosten voor verbruiksmaterialen.

Begroting 2019 in hoofdlijnen

Allereerst willen we u hieronder de begroting tonen voor het kalenderjaar 2019. Zoals u ziet sluit deze met een positief resultaat van € 38.850.

	Begroting 2019 €
Baten	
Rijksbijdragen OCW	2.256.270
Overige overheidsbijdragen	51.000
Overige baten	131.000
Totaal Baten	2.438.270
Lasten	
Personeelslasten	2.036.830
Afschrijvingen	28.440
Huisvestingslasten	116.500
Overige lasten	217.900
Totaal Lasten	2.399.670
Saldo baten en lasten	38.600
Financiële baten en lasten	
Financiële baten	0
Financiële lasten	250
Saldo fin. baten en lasten	-250
Exploitatieresultaat	38.350

De begroting voor 2019 is op 18 december 2018 goedgekeurd. Tevens is de meerjarenbegroting tot 2022 vastgesteld. Het begrote positieve resultaat bedraagt € 38.350. De meerjarenbegroting 2019-2022 kent tot en met 2022 een oplopend positief resultaat. Dit wordt veroorzaakt door de positieve leerlingprognoses voor de ko-

mende jaren. De verwachting is dat op 1 oktober 2023, 563 kinderen ingeschreven zijn en dat is ruim 26% meer dan op de teldatum 1 oktober 2018 (416 kinderen).

In de continuïteitsparagraaf zullen we overigens deze nieuwe informatie, alsmede het verwachte natuurlijke verloop in de komende jaren, meenemen in de doorrekening. Aangezien we dit ook hebben uitgewerkt in een addendum bij de meerjarenbegroting 2019-2023 sluit deze in tegenstelling tot afgelopen jaar ook weer op de continuïteitsparagraaf aan.

Treasurybeleid

Het treasurybeleid maakt deel uit van het financiële beleid van de Vrijeschool Almere. Om dit beleid te laten plaatsvinden binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938 is in 2016 een nieuw statuut opgesteld. Het beleid betreft de regels over het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten (Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 RBLD 2016). De regeling heeft betrekking op de publieke en private middelen van de Vrijeschool Almere.

De school beschikt over het verplicht gestelde treasurystatuut. In dit treasurystatuut wordt beschreven welke treasurytaken van toepassing zijn voor Stichting De Vrije School Almere. Tevens worden de beleidskaders vastgelegd voor degenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn.

Investing en treasury

Er wordt door de Vrijeschool Almere bewust niet belegd. Tevens wordt er niet gestreefd om het hoogste spaarrendement te halen om reden dat de rente door anderen moet worden opgebracht. Daar de overheid bij haar subsidie wel rekening houdt (door middel van een reductie) met rentebaten, wordt het niet direct benodigde geld op een spaarrekening gezet.

Op 31 december 2018 had de Vrijeschool Almere certificaten van de Triodos Bank in bezit met een waarde van € 2.520. De stichting is voornemens deze certificaten te verkopen in 2019, en hiervoor geen nieuwe beleggingen terug te nemen.

Continuïteitsparagraaf

In deze paragraaf wordt vanuit een aantal (verplichte) cijfermatige exercities een toelichting gegeven op de financiële continuïteit van de organisatie. Onderstaand een aantal cijfermatige uiteenzettingen en ontwikkelingen voor de periode 2018 tot en met 2022 van de volgende zaken: leerlingaantallen, opbouw personele bezetting, balanspositie en de meerjarenpositie.

Hieronder is een tabel afgebeeld met daarin de ontwikkeling van de personele bezetting en de ontwikkeling van het aantal leerlingen.

A1 Kengetallen

	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Personele bezetting					
- Management/Directie	1,69	2,09	2,09	2,09	2,09
- Onderwijzend Personeel	18,83	21,29	23,32	25,05	27,25
- Overige medewerkers	3,79	5,53	5,93	6,10	6,10
Totaal	24,31	28,91	31,33	33,24	35,44
Leerlingtelling per 1 oktober	416	465	493	489	523

De leerlingaantallen zijn gebaseerd op de prognoses van de school op basis van de nu bekende gegevens. De gemeente Almere kent al een aantal jaren een algemene daling van de leerlingenaantallen. De afgelopen jaren

is de Vrijeschool Almere tegen deze trendmatige daling in, sterk in leerlingaantal gegroeid. In de meerjarenbegroting houdt de stichting rekening met een verdere stijging van het huidige leerlingenaantal. In bovenstaande tabel wordt de personele bezetting uitgedrukt in voltijdsmedewerkers en er is dan ook, net als in de meerjarenbegroting, rekening gehouden met de stijgende leerlingaantallen.

Ontwikkeling van de balanspositie

Hieronder een verkorte uiteenzetting van de balanspositie.

A2 Meerjarenbegroting

Balans

Activa	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Vaste activa					
- Materiële vaste activa	205.000	249.460	259.160	256.540	246.690
- Financiële vaste activa	2.520	-	-	-	-
Totaal vaste activa	207.520	249.460	259.160	256.540	246.690
Vlottende activa					
- Vorderingen	126.920	128.000	130.000	131.000	132.000
- Liquide middelen	422.230	391.380	411.760	492.490	509.590
Totaal vlottende activa	549.150	519.380	541.760	623.490	641.590
Totaal activa	756.670	768.840	800.920	880.030	888.280
Passiva					
Eigen vermogen					
- Algemene reserve	473.240	512.090	519.690	574.330	609.240
Totaal eigen vermogen	473.240	512.090	519.690	574.330	609.240
Voorzieningen					
- Voorziening DI	10.990	11.000	11.000	11.000	11.000
- Voorziening jubilea	7.910	8.500	9.000	9.500	10.000
- Onderhoudsvoorziening	84.280	47.250	69.230	91.200	62.040
Totaal voorzieningen	103.180	66.750	89.230	111.700	83.040
Kortlopende schulden					
- Crediteuren	22.010	25.000	25.000	25.000	25.000
- Belastingen en premies sociale verz.	76.860	78.000	79.000	80.000	81.000
- Schulden terzake pensioenen	19.240	21.000	22.000	23.000	24.000
- Overige kortlopende schulden	5.970	6.000	6.000	6.000	6.000
- Overlopende passiva	56.170	60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal kortlopende schulden	180.250	190.000	192.000	194.000	196.000
Totaal passiva	756.670	768.840	800.920	880.030	888.280

Toelichting op deze balanscijfers

De ontwikkeling van de cijfers op de balans zijn op basis van de meerjarenbegroting 2019-2022. Met als uitgangspunt de balans per 31 december 2018. Hoewel het gaat om prognosecijfers kan het volgende worden gesteld:

- De ontwikkeling van de materiële vaste activa is gebaseerd op de voorgenomen investeringen alsmede de daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten zoals opgenomen in de goedgekeurde meerjarenbegroting 2019-2022.
- De vorderingen zullen het komende jaar in elk geval toenemen als gevolg van de geprognostiseerde leerlingaantallen.
- De mutaties van het eigen vermogen in de komende jaren zijn het gevolg van de hierna gepresenteerde meerjaren exploitatieresultaten.
- De voorziening groot onderhoud muteert als gevolg van de voorgenomen dotaties alsmede de te verwachten uitgaven zoals blijkt uit de meerjarenonderhoudsplannen. De voorziening jubilea zal als gevolg van het licht stijgende personeelsbestand en indexering ook een lichte stijging laten zien. Datzelfde geldt voor de schulden ter zake pensioenen en belastingen. De post crediteuren betreft een momentopname en is derhalve gelijk gebleven.

Dit alles zal vervolgens leiden tot het voorgaande verloop van de post liquide middelen. Deze fungeert namelijk als sluitpost. Er zijn geen te vermelden gebeurtenissen na balansdatum.

Ontwikkeling van de meerjarenbegroting

In 2018 is in het najaar een meerjarenbegroting opgesteld voor de periode 2019-2022. Hieronder een verkorte versie van de meerjarenbegroting.

Raming van baten en lasten

Baten	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Rijksbijdragen	2.049.360	2.256.270	2.411.350	2.604.610	2.765.190
Overige overheidsbijdragen en subsidies	65.320	51.000	39.000	53.000	53.000
Overige baten	119.930	131.000	139.260	146.770	151.750
Totale baten	2.234.610	2.438.270	2.589.610	2.804.380	2.969.940
Lasten					
Personeelslasten	1.719.250	2.036.830	2.199.960	2.344.070	2.514.180
Afschrijvingen	27.350	28.440	27.600	29.920	31.350
Huisvestingslasten	97.940	116.500	126.100	141.100	148.100
Overige lasten	230.240	217.900	228.600	234.900	241.650
Totaal lasten	2.074.780	2.399.670	2.582.260	2.749.990	2.935.280
Saldo baten en lasten	159.830	38.600	7.350	54.390	34.660
Saldo financiële bedrijfsvoering	-590	250	250	250	250
Totaal resultaat	159.240	38.850	7.600	54.640	34.910

Toelichting op deze exploitatiecijfers

De stijging van de rijksbijdragen en de personeelslasten heeft met de toename van het aantal leerlingen te maken. De afschrijvingslasten laten een relatief constant niveau zien. Deze lasten zijn gebaseerd op de investeringen zoals deze zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

Door de verwachte stijging zal het onderwerp rondom huisvesting een belangrijk onderdeel worden de komende jaren. Op dit moment zijn we in gesprek met de gemeente om te kijken naar een geschikte oplossing voor de toekomst van de school.

Disclaimer

Bij het opstellen van deze paragraaf is ingegaan op de toekomstige situatie van Stichting De Vrije School Almere. Uiteraard laat de toekomst zich niet voorspellen en is de kans zeer groot dat cijfers in werkelijkheid afwijken. Immers, het onderwijs is onderhevig aan politieke besluitvorming en demografische ontwikkelingen. Binnen onze planning en control cyclus is opgenomen dat we minimaal jaarlijks nagaan of onze uitgangspunten passend blijven en of het scenario dat ten grondslag ligt aan bovenstaande cijfers nog geldig is. Er kan daarom geen keiharde garantie worden afgegeven over de toekomstige realisatie van bovenstaand scenario.

Bankrekeningen

Vrijeschool Almere hanteert het principe dat er geen gelden belegd worden. De ontvangen gelden dienen ingezet te worden ten behoeve van het primaire proces nu als ook een gezonde buffer te vormen, zodat ook in de toekomst primair onderwijs binnen het werkgebied op een hoog niveau mogelijk is. De gelden van Vrijeschool Almere staan op direct opvraagbare bankrekeningen. Er lopen verschillende bankrekeningen bij verschillende aanbieders.

De ING bankrekening fungeert als centrale betaalrekening voor het bestuur. Op deze bankrekening worden alle inkomsten, zoals rijkssubsidie (vergoeding salarissen en materiële instandhouding), vergoedingen ABP respectievelijk UWV en gemeentelijke bijdragen gestort.

Salarissen, afdrachten loonbelasting, sociale premies alsmede materiële uitgaven worden ten laste van deze rekening betaald. Afdracht van loonbelasting/premies vindt plaats aan het einde van de kalendermaand volgend op de salarisbetaling.

Stand liquide middelen:

Stand 01-01-2018:	€ 217.050
Stand 31-12-2018:	€ 422.230

Verantwoording middelen prestatiebox

Vrijeschool Almere heeft gedurende kalenderjaar 2018 ruim € 66.000 ontvangen.

De middelen van de Prestatiebox zijn ingezet bij:

- Bekostiging 0,2 fte ten behoeve van organisatie van de gewenste onderwijsontwikkeling.
- Bekostiging van didactisch specialist ten behoeve van verbeteren leesonderwijs groepen 3 tot en met 6.
- Ontwikkelen domein burgerschap.
Gewenste situatie (doel): Burgerschap is ontwikkeld in een kerndocument en leerdoelen zijn verwerkt in onderwijsplannen.
- Coaching op didactisch handelen.
Gewenste situatie (doel): Leraren ontwikkelen met elkaar een repertoire coöperatieve werkvormen, welke worden ingezet om het leren van de leerlingen te bevorderen.
- Talentontwikkeling leerlingen
Gewenste situatie (doel):

- Doorlopende leerlijn Hoogbegaafdheid (HB) ontwikkelen binnen het vrijeschool onderwijs
 - Opzetten programma (in de klas en verdiepingslessen kleuters)
 - HB materiaal kleuterklassen
 - Coaching van leerkrachten door de HB specialist in de klas
 - Plan van aanpak beleid HB
- Kwaliteitsborging bewegend onderwijs
Gewenste situatie (doel): Kwalitatief en ontwikkelingsgericht bewegend onderwijs wordt in alle leerjaren planmatig vormgegeven
 - Vormgeven van een nieuwe, aangepaste zorgstructuur en zorgnota
 - Aanschaf software ten behoeve van kwaliteitsborging: Risicoscan
 - Video Interactie Begeleiding (coaching leerkrachten ten behoeve van deskundigheidsbevordering)
 - Middelen cultuur ingezet in combinatie met Collage (onderwijs cultuuraanbod gemeente Almere)

De hierboven beschreven activiteiten kenden in het jaar 2018 een ruim hogere last dan de baten vanuit de Prestatiebox.

Verantwoording extra middelen werkdrukverlaging (Werkdrukgeden)

Doorlopen proces om de werkdruk te verlagen:

- Toezegging extra werkdruk middelen / maart 2018
In maart ontvingen wij de brief dat er extra middelen om de werkdruk in het primair onderwijs aan te pakken zijn vrijgekomen. Voor onze school komt dat neer op 61.442 euro per jaar.
- Enquête onder personeel / april 2018
Wij hebben een enquête uitgezet onder het lerarenteam om te achterhalen waar zij de meeste werkdruk ervaren en hoe zij daar een oplossing voor zien.
- Werkgroep ingesteld/ mei 2018
In mei heeft de inventarisatie van de uitslag van de enquête plaatsgevonden en zijn naar aanleiding van de uitkomsten verdiepende vragen gesteld aan het team en beantwoord in bouwvergadering. Tevens is een werkgroep ingesteld om het proces af te ronden.
- Inzet middelen / september 2018
1^e fase: inzet gelden ten behoeve van ondersteunend personeel.
- Vormen eindvoorstel / oktober 2018
Overige voorstellen besproken met adviesgroep team.
- Overleg MR /oktober 2018
Voorstel werkgroep ingediend bij MR en hiervoor goedkeuring ontvangen: zorgvuldig proces doorlopen en instemming verkregen met het voorstel.
- Verwerking voorstel in meerjarenbegroting / november 2018
Uitkomsten verwerkt tot voorstel inzet gelden door schoolleider en opgenomen in de meerjarenbegroting.
- Verantwoording / April 2019

Bestuur legt verantwoording af in het jaarverslag voor de besteding van werkdrukgeden.

Uitkomsten/ voorstellen

1. Werkdruk wordt vooral ervaren door de werkdruk van de leerlingenzorg. Na de invoering 'Passend Onderwijs' wordt een toename van specifieke zorg ervaren. Dit vraagt om meer differentiatie, zorgbesprekingen en administratie van de geboden zorg.

Voorstel:

Gelden inzetten ten behoeve van ondersteunend personeel.

Elke bouw: 0,5 fte onderwijsondersteuning en 0,5 fte IB die samenwerken met de leerkrachten aan gerichte ondersteuning.

2. Extra leerlingen in de klas door onvoldoende vervanging bij ziekte is extra belasting.

Voorstel:

Elke bouw 0,5 vaste vervanging voor ziekte opnemen in begroting formatie (uitwisselbaar met andere bouw/dagen).

3. De belasting van andere taken dan onderwijs goed vormgeven wordt daardoor als extra belastend ervaren.

Voorstel:

Deel onderbrengen bij onderwijsondersteuning/vervangers indien niet vervangen hoeft te worden. Huishoudelijke taken onderbrengen bij gastvrouw/heer of interieurassistent (0,5 fte).

4. Een vierde punt is voor sommigen het ontbreken van computers voor de leerkracht in de klas.

Voorstel:

Extra aanschaf goed ingerichte laptops (eigendom school).

Aanschaf eigen laptop middels cafetaria regeling financieel ondersteunen.

5. Ook de verplichte aanwezigheid binnen de werktijden verhoogt voor sommigen de werkdruk

Voorstel:

Maken van nieuwe afspraken over aanwezigheid (werkdagen en uren) en daarna conform de nieuwe cao regels, de verplichte aanwezigheid opheffen.

Plan van aanpak

Ad.1 Vacatures uitzetten ondersteunend personeel per 1 september 2018.

Ad.2 Formatie vervanging begroten in meerjarenbegroting.

Ad.3 Herziening taakbeleid: taakuren en onderwijs gerelateerde taken.

Aanstelling gastvrouwen op basis van vrijwilligersvergoeding.

Ad.4 Aanschaf laptops.

Ad.5 Herziening aanwezigheidsplicht.

Inzet en bestedingen

Bestedingscategorïe		Besteed bedrag	Toelichting
Personeel	Ondersteuning en vervanging vanaf augustus 2018 tot en met 31 december 2018	€ 62.377	<u>Pers.nrs:</u> 236327 229888 233816 234808 235156
Materieel	Aanschaf laptops	€ 590	1 ^e fase
Overig	Huishoudelijke ondersteuning Herziening aanwezigheidsplicht	--- ---	Gastvrouw/heer op basis van UWV Re-integratie Taakbeleid CAO

Overige rapportages

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzaamheid, huisvesting en financiën

Steeds meer organisaties onderkennen de verantwoordelijkheid die zij hebben ten aanzien van het welzijn van de maatschappij. Niet alleen hier en nu, maar ook met betrekking tot andere plaatsen op de wereld en toekomstige generaties. Het erkennen van deze verantwoordelijkheid is een eerste stap in de richting van maatschappelijk verantwoord organiseren en opleiden. Nu is goed, toekomstgericht onderwijs aanbieden op zich al een manier om de maatschappelijke verantwoordelijkheid vorm te geven. Daarnaast speelt het onderwijs een belangrijke rol in de bewustwording en informatievoorziening over MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen).

Binnen de visie van de vrijeschool staat de ontwikkeling van de mens centraal. De mens als individu, maar vooral in zijn relatie tot zijn medemens, zijn omgeving (aarde en kosmos) en zijn toekomst. Binnen de vrijeschoolpedagogiek wordt deze kennis continue voorgeleefd, uitgedragen en in onderwijs aangeboden. Zo worden ook binnen de Vrijeschool Almere reeds verschillende initiatieven ondernomen om te komen tot een duurzame bedrijfsvoering. Door een duurzaamheidsparagraaf op te nemen in het Strategisch Beleidsplan wil de school dit verder benadrukken en werken vanuit een houding van verantwoordelijkheid. Vervolgens dient dit terug te komen in de aandacht voor duurzaamheid in de bedrijfsvoering en huisvesting.

Verwijzing naar SDG's (<http://www.sdgnederland.nl>)

Visie:

De bedrijfsvoering van de Vrijeschool Almere richt zich op huisvesting, energie, milieu, ethisch gedrag, water, transport, gezondheid, inkoop, ICT-voorzieningen, afval en facilitaire voorzieningen. Als onderdeel van een maatschappelijk verantwoordelijke non-profit organisatie, nemen wij verantwoordelijkheid voor de effecten van bedrijfsactiviteiten op mens, maatschappij en milieu en willen wij een bijdrage leveren aan een beter milieu en een gezonde toekomst voor de volgende generaties. Belangen van toekomstige generaties mogen zo min mogelijk worden geschaad. Uit onze bedrijfsvoering moet respect blijken voor milieu, mens, dier en maatschappij. Dat doen we door onze bedrijfsvoering zoveel mogelijk duurzaam te maken.

Vrijeschool Almere maakt haar bedrijfsvoering onder meer duurzaam door:

- Goed werkgeverschap en duurzaam HRM-beleid
- Duurzaam inkoopbeleid
- Gedragsbeïnvloeding en bewustwording bij medewerkers en leerlingen
- Meervoudig of multifunctioneel ruimtegebruik
- Tegengaan van waterverspilling
- Stimuleren van het drinken van kraanwater
- Vermindering afval (papieren dossiers vervangen door digitale opslag)
- Energiemanagement (elektraverbruik), energiebesparende maatregelen
- Gedeeltelijke scheiding afval

Voor de toekomst liggen er verbetermogelijkheden bij de energiebesparende maatregelen, het explicieter scheiden van afval en duurzaam bouwen.

Wat doet Stichting De Vrije School Almere op dit moment reeds op het gebied van duurzaamheid?

Energiemanagement

Vrijeschool Almere heeft een contract afgesloten met firma Klimarad op het gebied van energiemangement. Kortgezegd komt het erop neer dat Klimarad in samenspraak met de installateur ervoor zorgt dat de CV-installaties zo optimaal mogelijk zijn afgesteld en ingeregeld. Te denken valt aan het instellen van de jaarlijkse vakantieschema's, week- en weekendprogramma's, etc.

Zonnepanelen en besluit

Voor de aanvang van het vervangen van een gedeelte van het dak van de school door de gemeente hebben we de mogelijkheden voor investering in zonnepanelen onderzocht. Uit dit onderzoek blijkt dat de investering versus de terugverdientijd op dit moment niet interessant is voor de school.

In het kalenderjaar 2020 is in het meerjarig onderhoudsplan het vervangen van de huidige lichtbronnen naar LED verlichting geagendeerd. Hier zullen we vervolg aan gaan geven.

Nieuwbouw en renovatie

Uiteraard streeft Vrijeschool Almere bij het eventueel bouwen van een nieuwe school, naar een duurzaam en energieneutraal gebouw.

Mede als gevolg van de overheveling van het buitenonderhoud van gemeente naar schoolbestuur, worden de toekomstige exploitatielasten steeds belangrijker. Het schoolbestuur is immers nu verantwoordelijk voor de totale onderhoudskosten van het gebouw. Naast dat het noodzakelijk is, is het ook wenselijk dat nieuw te bouwen schoolgebouwen duurzaam zijn. Verdere verkenning met de gemeente tot mogelijkheid hiertoe zal naar aanleiding van komende gesprekken mogelijk verder gestalte krijgen.

Binnenklimaat

Een schoolgebouw met een goed binnenklimaat is goed voor het algemeen welbevinden, de gezondheid en de prestaties van haar gebruikers. De huidige schoolgebouwen scoren op dit gebied vaak onvoldoende. Met name de luchtkwaliteit laat te wensen over. Afgelopen jaar is in het in gebruik genomen noodgebouw een CO2-onderzoek uitgevoerd om de kwaliteit van het binnenklimaat te meten. Deze is op orde, mits ventilatie juist wordt toegepast. Daarnaast verkennen we de mogelijkheid om aan te sluiten bij een gemeentelijk project 'frisse scholen', waaruit specifieke maatregelen ten aanzien van 'lucht' en 'licht' geformuleerd kunnen worden.

Afvalscheiding

Waar we thuis afvalscheiding tegenwoordig al heel gewoon zijn gaan vinden, is er op school nog een verbeter-slag te maken. Ondanks goede scheiding van papier, glas, etc, is het scheiden van bio-afval nog onvoldoende naar onze maatstaven. Komend jaar gaan we met de leerlingen projectmatig aan de slag met het thema duurzaamheid, waarin afvalscheiding een plek zal innemen. Papier wordt al keurig gescheiden in de daarvoor bestemde papierbakken die zich bevinden in alle ruimten en klassen en wordt met een papiercontainer gescheiden aangeleverd.

Door onze filosofie zijn ouders veelal zeer bewust en betrokken in de school op alle fronten van duurzaamheid. Dit wordt door school gestimuleerd en uitgedragen. Dit jaar heeft een inzameling van mobiele telefoons en batterijen plaatsgevonden ten behoeve van diverse goede doelen.

Rapportage risicobeheersingssysteem

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de wijze waarop Vrijeschool Almere de risico's van de organisatie beheerst met de daarbij behorende beheersmaatregelen. Risico's worden gezien als die factoren die het behalen van de doelstellingen kunnen bedreigen.

Het doel voor het in kaart brengen van risico's:

- Meer en gefundeerd risicobewustzijn bij bestuur, management en team.
- Bewustzijn van de relatie tussen de eigen specifieke schoolsituatie en bedreigende gebeurtenissen om de doelstelling te verwezenlijken.
- Overzicht van calamiteiten en wat preventief gedaan kan worden om de continuïteit te handhaven.
- Overzicht van beheersmaatregelen om de invloed van de belangrijkste risico's te beperken.

Hieronder volgt een aantal risico's met bijbehorende beheersmaatregelen:

1. Groeirisico

Vrijeschool Almere heeft te maken met een enorme toeloop van kinderen. Deze tendens is landelijk te zien binnen het vrijeschoolonderwijs en blijkt uit de telgegevens die de Vereniging van Vrijescholen gepresenteerd heeft. Het risico is dat men over onvoldoende huisvesting beschikt om deze kinderen op te vangen. Dit is een continu aandachtspunt. Tijdelijke huisvesting is een zorg waarbij we goed moeten volgen wat ons beschikbaar kan worden gesteld.

Naast onvoldoende huisvesting resulteert groei ook in bekostiging die een jaar later wordt uitbetaald door het ministerie. De t-1-systematiek is nadelig voor groeiende scholen en het risico is dat men moet voorfinancieren. Het risico van het voorfinancieren betreft eventuele langlopende verplichtingen (formatie).

Beheersmaatregelen :

- Het groei- en huisvestingsrisico kun je beheersen door tijdig in gesprek te gaan met de gemeente en plannen voor eerste inrichting, medegebruik lokalen en aanvraag huisvesting conform de wet en regelgeving aan te vragen. In 2018 is een visiestuk geschreven met betrekking tot toekomstige huisvesting dat geresulteerd heeft in een aanvraag op het plan van scholen voor 2019.
- Financieel vraagt dit om een zorgvuldige meerjaren begroting afgestemd op het groeiscenario.

2. Huisvestingrisico

Zowel de permanente als tijdelijke huisvesting vragen om goed onderhoud.

Urgente onderhoudsmaatregelen zijn inmiddels opgepakt en afgehandeld. Grote risico's zijn ons tot nu toe gelukkig bespaard gebleven.

Beheersmaatregelen:

- Anticiperen op ontwikkelingen en actief het onderhoudsplan volgen, dus ieder jaar voldoende doteren en uitvoeren. Lekkage dak is uitgevoerd in 2017 door en voor rekening van de gemeente.

3. Risico formatie bezetting

De uitbreiding van leerlingen vraagt formatieve groei. Er is een tekort aan adequaat geschoolde vrijeschool leerkrachten. Er bestaat hierdoor een risico dat wij reguliere leerkrachten moeten aanstellen die tijdens hun aanstelling bijgeschoold worden.

Tevens bestaat er een tekort aan beschikbare leerkrachten die kunnen vervangen bij ziekte. Zowel leerkrachten in dienst binnen de stichting of te betrekken vanuit externe mogelijkheden (pools, samenwerkingsverbanden etc).

Beheersmaatregelen:

- Tijdige en uitgebreide vacature uitzetting.
- Financiële ruimte reserveren voor bijscholing reguliere leerkrachten (en hun vervanging).
- Door 2 leerwerk trajecten (betaalde Pabo opleiding) binnen de formatie open te stellen, komen er jaarlijks 2 bevoegde leerkrachten binnen de organisatie beschikbaar voor een vacature invulling.
- Onderzoeken gesubsidieerd traject voor zij-instromers.
- Boven formatie inzet van aangestelde vervangers.

4. Ziekteverzuim/ werkstress

In 2018 is het ziekteverzuimpercentage gestegen naar 6,4 %. Dit percentage is opgelopen door langdurig verzuim van 2 leerkrachten. Dat betekent dat de ingezette beheersmaatregelen ten behoeve van kortdurend verzuim weliswaar hun vruchten hebben afgeworpen, maar tevens blijft er een risico bestaan. Dit risico op toename komt voort uit het ontbreken van vervanging en hierdoor te lang doorlopen bij kortdurende ziekteklachten, waardoor de kans op toename van klachten en periode verzuim bestaat.

Beheersmaatregelen:

- Het voeren van opvolgesprekken en coaching van leerkrachten.
- Het creëren van een open cultuur waarin ruimte is om dingen met elkaar te bespreken en waarin medewerkers zich veilig en gesteund voelen.

- Het verder ontwikkelen en implementeren van een actief verzuimbeleid.
- Het verder professionaliseren van medewerkers en leidinggevenden.
- Betere Arbo-begeleiding.
- Eventuele aanpassing van werktijden.
- Inzetten van invalpools/krachten.

5. Samenstelling dagelijkse leiding en bestuur in de aansturing van de school

Op dit moment kent de school een vrijwillig (ouder-)bestuur dat het dagelijks bestuur van de school middels een bestuurlijk mandaat heeft overgedragen aan de directeur. Het bestuurlijk mandaat is uitgewerkt in een managementstatuut waarbij de verdeling van taken en bevoegdheden is gebaseerd op een beleidsbepalend bestuursconcept. Het bestuur blijft hiermee formeel eindverantwoordelijk. Het risico van het vrijwilligersbestuur zit bij wisseling of uitval van de vrijwillige leden. Continuïteit en/of de aanwezigheid van voldoende opgebouwde expertise komt dan in het gedrang. Bovendien vraagt de groei van de school om verdere professionalisering van de aansturing van de school met een bijbehorend toezichtkader.

Beheersmaatregelen:

- Scheiding tussen uitvoerend bestuur en intern toezicht middels volledige overdracht uitvoerend bestuur aan directie middels functie directeur/bestuurder om continuïteit in uitvoerend bestuur te waarborgen. Dit is in 2018 volledig voorbereid ter aanpassing statuten en omvorming naar het one-tier (éénlaags) model.
- Jaarlijkse evaluatie, jaarlijkse beoordeling directeur, periodieke rapportages doornemen, adviesgesprekken externe accountant.
- Inzet uitvoerend bestuurder, op de werkvloer ondersteund door adjunct-directie voor de continuïteit van de werkprocessen.

6. Arbeidsconflicten

Ook binnen een relatief klein team kan het voorkomen dat mensen niet goed functioneren. De impact is verhoudingsgewijs bij een klein team groter dan bij een groot team. Arbeidsconflicten kunnen leiden tot dure ontbindingsprocedures.

Beheersmaatregelen:

- Goed opgebouwde cyclus van deskundigheidbevordering.
- Vaststellen dossieropbouw en procedure ontbinding arbeidscontract bij conflict.
- Beschrijven handelswijze bij arbeidsconflict, waaronder melding bestuur en inschakelen juridische ondersteuning.
- Vaststellen te hanteren dossiervorming om dure ontbindingsprocedures bij arbeidsconflict waar mogelijk te voorkomen.

7. Geweld en pesterijen

Pesten en geweld is helaas nog altijd een actueel probleem en is de laatste jaren diverse keren in het nieuws geweest door trieste en schokkende voorvallen. Dit risico is uiteraard ook bij Vrijeschool Almeire aan de orde en kan tot imago schade leiden en uiteindelijk invloed hebben op de instroom van kinderen.

Beheersmaatregelen:

- Werken aan een goed sociaal-emotioneel klimaat.
- Opstellen van protocollen, periodieke gesprekken met ouders en problemen in de klas onder de gezamenlijke aandacht brengen (samenwerking school-ouders).

A8 Kengetallen en grafieken

Kengetallen	Signaleringsgrens PO	2014	2015	2016	2017	2018
Financiële kengetallen						
Liquiditeit (current ratio)	< 0,75	2,19	1,74	1,69	2,32	3,05
Solvabiliteit 1	< 30%	41%	40%	46%	55%	63%
Solvabiliteit 2	< 30%	58%	68%	63%	72%	76%
Rentabiliteit	3 jaar negatief	6,0%	-1,0%	3,0%	5,1%	7,1%
Weerstandsvermogen	< 5%	5%	1%	3%	7%	13%

Toelichting

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden

Geeft aan in welke mate de instelling aan haar verplichtingen op korte termijn kan voldoen.

Solvabiliteit 1: eigen vermogen / totaal passiva

Geeft aan op welke wijze de bezittingen, op de actiefzijde van de balans, zijn gefinancierd.

Solvabiliteit 2: (eigen vermogen + voorzieningen) / totaal passiva

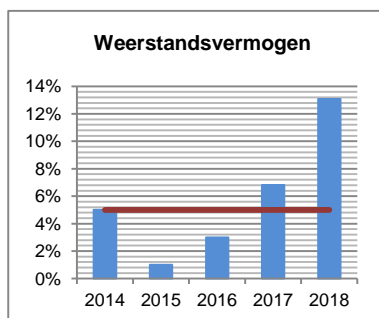
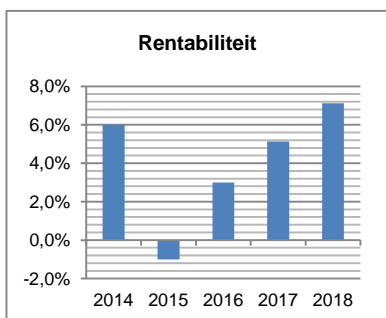
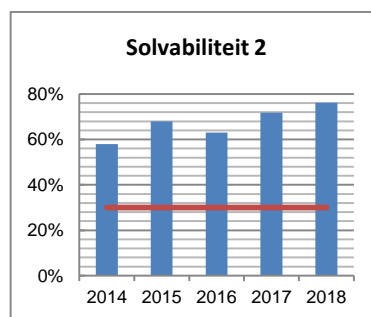
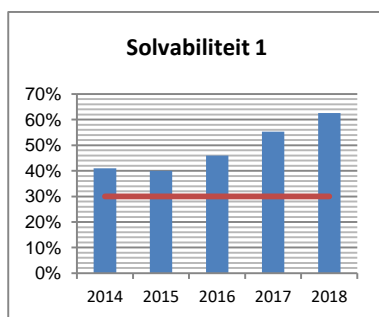
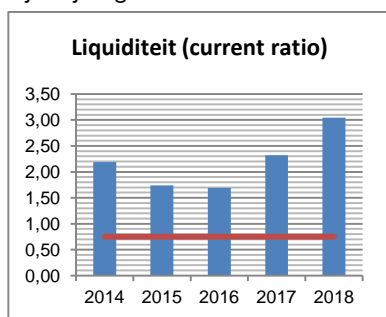
Geeft aan op welke wijze de bezittingen, op de actiefzijde van de balans, zijn gefinancierd.

Rentabiliteit: resultaat / totale baten

Geeft aan welk deel van de totale baten over blijft na aftrek van de lasten.

Weerstandsvermogen: (eigen vermogen -/- materiële vaste activa) / Rijksbijdragen OCW

Is de verhouding tussen het eigen vermogen minus de materiële vaste activa en de omvang van de Rijksbijdragen.

Kengetallen en grafieken vervolg

Kengetallen	Signaleringsgrens PO	2014	2015	2016	2017	2018
Ratio's						
Personele lasten / Rijksbijdrage	>= 95%	89%	92%	89%	87%	84%
Personele lasten / Totale baten	>= 90%	79%	85%	81%	78%	77%
Eigen vermogen / Totale baten	-	14%	11%	13%	16%	21%
Personele lasten / Totale lasten	-	84%	84%	84%	82%	83%

Toelichting

Personele lasten / Rijksbijdrage

Geeft aan in hoeverre een instelling de gelden van het Rijk aanwendt voor personele lasten.

Personele lasten / Totale baten

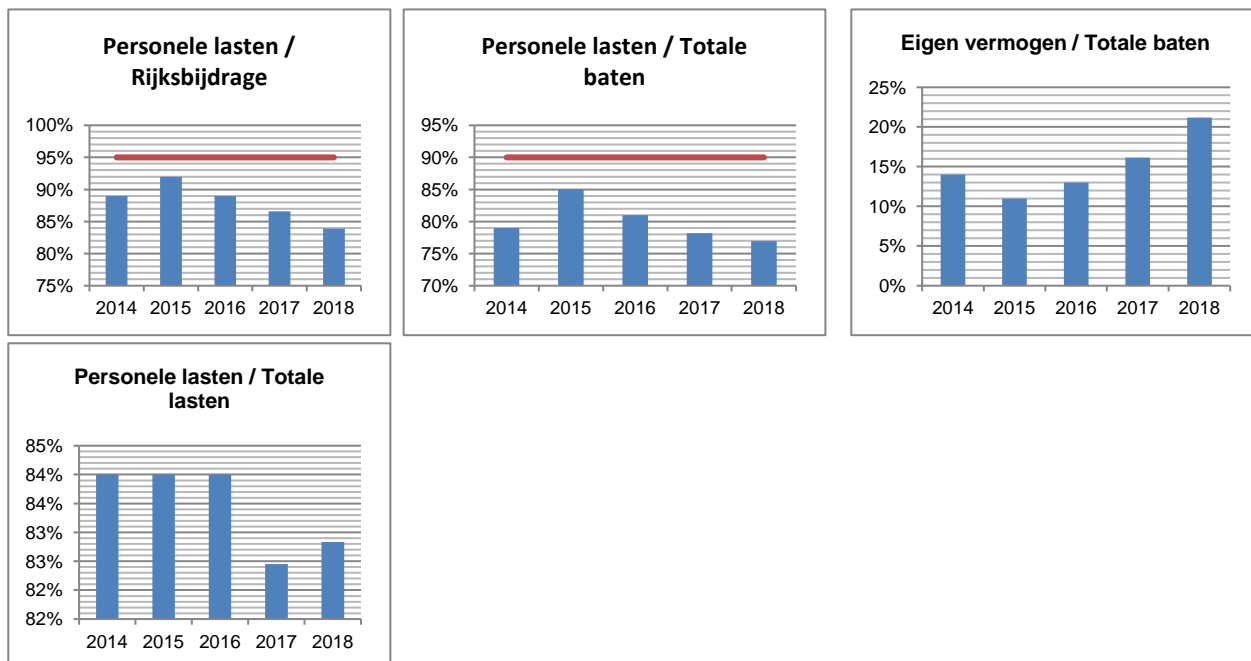
Geeft aan in hoeverre een instelling de totale inkomsten aanwendt voor personele lasten.

Eigen vermogen / Totale baten

Deze ratio geeft een indicatie van het risicomanagement bij de instelling.

Personele lasten / Totale lasten

Geeft aan hoeveel de instelling uitgeeft aan personele lasten. Dit is met name trendmatig een belangrijk signaal.

A9 Instellingsgegevens

Algemene gegevens

Bestuursnummer : 62584
Naam instelling : Stichting De Vrije School Almere

Adres : Lierstraat 7
Postcode : 1312 JZ
Plaats : Almere
Telefoon : 036-5363147
E-mailadres : info@vrijeschool-almere.nl
Website : www.vrijeschool-almere.nl

Contactpersoon : Mw. M. Bijsterveld
Telefoon : 036-5363147
E-mailadres : m.bijsterveld@vrijeschool-almere.nl

BRIN-nummer

06RM : Vrije School Almere

Stichting De Vrije School Almere

Jaarrekening 2018

B Jaarrekening 2018

B1 Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in "overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Activiteiten

Stichting De Vrije School Almere voert het bevoegd gezag over één Vrije School in het primair basisonderwijs, gevestigd in Almere.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2017 zijn waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijking met de cijfers van 2018 mogelijk te maken.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de

leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. De gehanteerde activeringsgrens bedraagt € 500.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

Kantoormeubilair 30 jaar
Gebouwdelen/verbouwingen 20 jaar
Schoolmeubilair 20 jaar
Gebouwen en installaties 10 jaar
Inventaris en apparatuur 10 jaar
Netwerkbekabeling 10 jaar
ICT 5 jaar
Leer- en hulpmiddelen 8 jaar

Financiële vaste activa

De leningen en vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare

waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzonder waardeverminderverslies wordt direct als een last verwerkt in het exploitatieoverzicht. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Effecten

De ter beurse genoteerde aandelen en obligaties behoren tot een handelsportefeuille en worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum, waarbij zowel ongerealiseerde als gerealiseerde waardeveranderingen direct in het exploitatieoverzicht worden verantwoord.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Algemene Reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de gerealiseerde baten en de werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea voor personeelsleden.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans en gemiddelde salarisstijging. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht. Bij het contant maken is een rente van 1% als disconteringsvoet gehanteerd.

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening wordt gevormd ter dekking van groot planmatig onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van het exploitatieoverzicht gebracht. De meerjarenonderhoudsvoorziening is gevormd op basis van eigen dotaties en verminderd met uitgaven voor groot onderhoud.

Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieoverzicht

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege ontvangen (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en overige overheidsbijdragen, alsmede de van derden ontvangen overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het

kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De onderwijsinstelling heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen uit de regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in het exploitatieoverzicht verantwoord.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen (indien relevant).

Ultimo 2018 en 2017 waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Ultimo 2017 was de beleidsdekkingsgraad van het ABP 101,5%. De beleidsdekkingsgraad eind 2018 is 103,8%. De overheid eist een beleidsdekkingsgraad van 104,2% of hoger. Hiermee voldoet de beleidsdekkingsgraad niet aan de minimale vereisten van de toezichthouder.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

"De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende ontvangen en betaalde rente-ontvangsten en -uitgaven van uitgegeven en ontvangen leningen en overige kredietfaciliteiten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en vlottende effecten, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden.

Ontvangen en betaalde interest en ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

B2 Balans per 31 december 2018

(na bestemming van het resultaat over 2018)

1	Activa	31-12-2018	31-12-2017
	Vaste activa		
<u>1.2</u>	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	17.700	15.490
1.2.2	Inventaris en apparatuur	162.580	154.480
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	24.720	24.380
1.2	Materiële vaste activa	205.000	194.350
<u>1.3</u>	<u>Financiële vaste activa</u>		
1.3.6	Effecten	2.520	2.400
1.3	Financiële vaste activa	2.520	2.400
	Totaal vaste activa	207.520	196.750
	Vlottende activa		
<u>1.5</u>	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	1.130	1.000
1.5.2	Ministerie OCW	109.920	87.710
1.5.7	Overige vorderingen	-	54.420
1.5.8	Overlopende activa	15.870	10.830
1.5	Vorderingen	126.920	153.960
<u>1.7</u>	<u>Liquide middelen</u>		
1.7.1	Kassen	340	570
1.7.2	Banken	421.890	216.480
1.7	Liquide middelen	422.230	217.050
	Totaal vlottende activa	549.150	371.010
	Totaal activa	756.670	567.760
2	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
<u>2.1</u>	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene Reserve	473.240	314.000
2.1	Eigen vermogen	473.240	314.000
<u>2.2</u>	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	18.900	7.150
2.2.3	Overige voorzieningen	84.280	86.690
2.2	Voorzieningen	103.180	93.840
<u>2.4</u>	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	22.010	29.100
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	76.860	58.350
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	19.240	15.520
2.4.9	Overige kortlopende schulden	5.970	9.320
2.4.10	Overlopende passiva	56.170	47.630
2.4	Kortlopende schulden	180.250	159.920
	Totaal passiva	756.670	567.760

B3 Exploitatieoverzicht 2018

3	Baten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
3.1	Rijksbijdragen OCW	2.049.360	1.903.210	1.757.480
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	65.320	53.020	50.770
3.5	Overige baten	119.930	101.000	137.730
	Totaal baten	2.234.610	2.057.230	1.945.980
4	Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
4.1	Personeelslasten	1.719.250	1.644.260	1.522.180
4.2	Afschrijvingen	27.350	29.250	23.760
4.3	Huisvestingslasten	97.940	104.540	94.020
4.4	Overige lasten	230.240	193.850	205.220
	Totaal lasten	2.074.780	1.971.900	1.845.180
	Saldo baten en lasten	159.830	85.330	100.800
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten	130	1.000	50
5.5	Financiële lasten	720	750	930
	Saldo financiële baten en lasten	590-	250	880-
	Totaal resultaat	159.240	85.580	99.920

B4 Kasstroomoverzicht over 2018

Kasstroomoverzicht over 2018	Ref.	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo baten en lasten		159.830	100.800
Aanpassingen voor:			
- Afschrijvingen	4.2	27.350	23.760
- Mutaties voorzieningen	2.2	9.340	16.260
Veranderingen in vlottende middelen:			
- Vorderingen (-/-)	1.5	27.040	41.930-
- Kortlopende schulden	2.4	20.330	12.040-
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		243.890	86.850
- Ontvangen interest	5.1	130	50
- Betaalde interest (-/-)	5.5	720	930
		590-	880-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		243.300	85.970
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
(Des)investerings materiële vaste activa (-/-)	1.2	38.000-	47.430-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		38.120-	47.430-
Mutatie liquide middelen		205.180	38.540
Beginstand liquide middelen	1.7	217.050	178.510
Mutatie liquide middelen	1.7	205.180	38.540
Eindstand liquide middelen		422.230	217.050

B5 Toelichting op de balans per 31 december 2018

1.2 Activa	1.2.1	1.2.2	1.2.3	Totaal
1.2 Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedr.middelen	
Aanschafprijs	25.890	249.570	45.320	320.780
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	10.400	95.090	20.940	126.430
Stand per 1 januari 2018	15.490	154.480	24.380	194.350
Mutaties 2018				
Investeringen	3.940	28.150	5.910	38.000
Afschrijvingen	1.730	20.050	5.570	27.350
Saldo	2.210	8.100	340	10.650
Aanschafprijs	29.830	277.720	51.230	358.780
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	12.130	115.140	26.500	153.770
Stand per 31 december	17.700	162.580	24.730	205.010

Afschrijvingstermijnen

	aantal jaren
Gebouwdelen en verbouwingen	20
Gebouwen en installaties	10
Kantoormeubilair	30
Schoolmeubilair	20
Overige inventaris en apparatuur	10
Leer- en hulpmiddelen	8
Computerapparatuur	5

1.3	Financiële vaste activa	Mutaties 2018			Stand per 31-12-2018
		Stand per 1-1-2018	(Des-) investeringen	Resultaat	
1.3.6	Effecten	2.400	-	120	2.520
		<u>2.400</u>	<u>-</u>	<u>120</u>	<u>2.520</u>

De effecten (obligaties) worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.
De beurswaarde van de effecten (obligaties) bedraagt per 31 december 2018 € 2.520.

1.5	Vlottende activa	31-12-2018	31-12-2017
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	1.130	1.000
	Ministerie van OCW	9.910	-
	Te vorderen personele bekostiging	102.840	83.050
	Te vorderen prestatiebox	(2.830)	4.660
1.5.2	Ministerie van OCW	<u>109.920</u>	<u>87.710</u>
	Overige vorderingen	-	54.420
1.5.7	Overige vorderingen	-	54.420
	Overlopende activa	10.710	50
	Vooruitbetaalde kosten	5.160	10.780
1.5.8	Overlopende activa	<u>15.870</u>	<u>10.830</u>
	Totaal vorderingen	<u>126.920</u>	<u>153.960</u>

Geen van de vorderingen per einde 2018 en 2017 heeft of had een looptijd langer dan een jaar.

1.7	Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017
1.7	Liquide middelen		
1.7.1	Kassen	340	570
1.7.2	Banken	<u>421.890</u>	<u>216.480</u>
	Totaal liquide middelen	<u>422.230</u>	<u>217.050</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderwijsinstelling.

2.1	Passiva	Mutaties 2018			Stand per 31-12-2018
		Saldo 1-1-2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	
2.1	Eigen vermogen				
2.1.1	Algemene Reserve	314.000	159.240	-	473.240
	Totaal eigen vermogen	314.000	159.240	-	473.240

2.2	Voorzieningen	Stand per 1-1-2018	Mutaties 2018			Stand per 31-12-2018
			Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>					
	Voorziening jubilea	7.150	760	-	-	7.910
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	10.990	-	-	10.990
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>					
	Onderhoudsvoorziening	86.690	22.500	24.910	-	84.280
	Totaal voorzieningen	93.840	34.250	24.910	-	103.180

		Onderverdeling saldo per 31-12-2018		Stand per 31-12-2018
		< 1 jaar	> 1 jaar	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>			
	Voorziening jubilea	-	7.910	7.910
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	10.990	10.990
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>			
	Onderhoudsvoorziening		9.530	84.280
	Totaal		9.530	103.180

De voorziening jubilea heeft betrekking op...
De voorziening duurzame inzetbaarheid heeft betrekking op...
De onderhoudsvoorziening heeft betrekking op...

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2018	31-12-2017
2.4.3	Crediteuren	22.010	29.100
	Afdr. / inh. loonheffing	66.110	50.620
	Afdr. / inh. Participatiefonds	5.190	3.380
	Afdr. / inh. Vervangingsfonds	5.560	4.350
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	76.860	58.350
	Afdr. / inh. ABP	16.340	13.030
	Afdr. / inh. FPU	2.610	2.250
	Afdr. / inh. IP/BW	290	240
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	19.240	15.520
	Overige kortlopende schulden	6.040	5.180
	Netto salarissen	70-	4.140
2.4.9	Overige kortlopende schulden	5.970	9.320
	Overlopende passiva	370-	-
	Te betalen vakantie-uitkering	56.540	47.630
2.4.10	Overlopende passiva	56.170	47.630
	Totaal kortlopende schulden	180.250	159.920

De kortlopende schulden hebben per einde 2018 en 2017 een looptijd korter dan een jaar.

Model G

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving toewijzing	Toewijzing		Bedrag toewijzing €	Ontvangen t/m 2018 €	De prestatie ultimo 2018 conform subsidiebeschikking	
	Kenmerk	Datum			Geheel afgerond	Niet geheel afgerond
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	DL/B/110284		7.256	7.256	☒	☐

B6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)

Financiële verplichting

Met Grenke Finance B.V. is een leasecontract afgesloten voor kopieerapparaten. Dit contract is aangegaan op 1 juli 2016 en vervalt op 1 juli 2021. De huur bedraagt € 211,75 inclusief btw per maand.

Duurzame inzetbaarheid

In de CAO PO 2014-2015 zijn afspraken gemaakt over de duurzame inzetbaarheid (hoofdstuk 8A) en is de BAPO-regeling vervallen. De CAO-regelingen betreffende de duurzame inzetbaarheid, geven medewerkers recht op een basisbudget van 40 uur. Daarnaast is vanaf 57 jaar het sparen van ouderenverlof mogelijk en is er sprake van een overgangsregeling BAPO voor medewerkers vanaf 56 jaar. Uit inventarisatie blijkt dat er drie medewerkers gebruik maken van sparen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid.

B7 Toelichting op de exploitatierekening over 2018

3	Baten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
3.1	Rijksbijdragen OCW			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	2.018.290	1.885.430	1.735.730
3.1.2	Overige subsidies OCW	8.030	-	-
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	23.040	17.780	21.750
	Totaal	2.049.360	1.903.210	1.757.480
	<i>Specificatie</i>			
<u>3.1.1</u>	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
	Personele bekostiging	1.329.240	1.240.030	1.107.070
	Personele groei	115.000	115.000	151.890
	Personeel & Arbeidsmarktbeleid	227.250	187.930	165.810
	Materiële instandhouding	280.690	280.690	242.360
	Prestatiebox	66.110	61.780	47.800
	Lerarenbeurs	-	-	7.260
	Overig	-	-	13.540
	Totaal	2.018.290	1.885.430	1.735.730
<u>3.1.2</u>	<u>Overige subsidies OCW</u>			
	Subsidie werkdruk	8.000	-	-
	Overig	30	-	-
	Totaal	8.030	-	-
<u>3.1.4</u>	<u>Af: Inkomensoverdrachten</u>			
	Doorbetalingen rijksbijdragen SWV	23.040	17.780	21.750
	Totaal	23.040	17.780	21.750
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen	65.320	53.020	50.770
	Totaal	65.320	53.020	50.770
3.5	Overige baten			
3.5.1	Verhuur	4.530	3.000	4.670
3.5.5	Ouderbijdragen	95.770	85.000	93.250
3.5.6	Overige	19.630	13.000	39.810
	Totaal	119.930	101.000	137.730

4	Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
4.1	Personeelslasten			
4.1.1	Lonen en salarissen	1.708.300	1.582.880	1.464.950
4.1.2	Overige personele lasten	60.730	61.380	60.910
4.1.3	Af: uitkeringen	49.780-	-	3.680-
	Totaal	1.719.250	1.644.260	1.522.180
	<i>Uitsplitsing</i>			
<u>4.1.1</u>	<u>Lonen en salarissen</u>			
	Brutolonen en salarissen	1.241.450	1.139.150	1.087.010
	Sociale lasten	304.750	284.390	237.550
	Pensioenpremies	162.100	159.340	140.390
	Totaal	1.708.300	1.582.880	1.464.950
<u>4.1.2</u>	<u>Overige personele lasten</u>			
	Reiskosten (woon- werkverkeer)	10.210	12.330	11.130
	Dienstreizen	1.100	1.050	1.240
	Gratificaties	700	4.000	4.530
	Personeel niet in loondienst	2.550	2.000	16.870
	Vrijwilligersvergoeding	-	3.500	600
	Onderzoeken/begeleidingsdienst	-	2.000	-
	Dotatie personele voorzieningen	10.990	-	1.060
	Scholing	21.230	22.500	18.950
	Personeels- en arbeidsmarktbeleid	-	500	-
	Arbo-dienstverlening	5.910	6.000	1.680
	Overige	8.040	7.500	4.850
	Totaal	60.730	61.380	60.910

Er heeft bezoldiging plaatsgevonden conform artikel 383 lid 1 BW. Voor een specificatie van het bedrag zie bijlage B11.

Gemiddeld aantal FTE's	2018	2017	2016
- Directie	1,69	1,37	1,26
- Onderwijzend Personeel	19,35	16,74	16,57
- Onderwijs Ondersteunend Personeel	4,45	5,79	4,24
	25,49	23,90	22,07

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
4.2 Afschrijvingen			
4.2.2 Gebouwen	1.730	1.420	1.330
4.2.3 Inventaris en apparatuur	20.050	21.000	18.260
4.2.5 Leermiddelen	5.570	6.830	4.170
Totaal	27.350	29.250	23.760
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.1 Huur	26.580	28.290	21.880
4.3.3 Onderhoud	5.770	8.700	4.840
4.3.4 Energie en water	14.010	15.000	12.930
4.3.5 Schoonmaakkosten	19.930	21.000	18.670
4.3.6 Heffingen	4.580	3.050	4.300
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorzieningen	22.500	22.500	22.500
4.3.8 Overige huisvestingslasten	4.570	6.000	8.900
Totaal	97.940	104.540	94.020
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie en beheerslasten	74.690	71.450	66.530
4.4.2 Inventaris en apparatuur	18.850	14.500	17.550
4.4.4 Overige	136.700	107.900	121.140
Totaal	230.240	193.850	205.220
<i>Uitsplitsing</i>			
<u>4.4.1 Administratie en beheerslasten</u>			
Administratie- en advieskosten	27.090	23.000	24.600
Accountantskosten	4.720	2.000	2.300
Kantoorbenodigdheden	520	1.000	580
Reis- en verblijfkosten	20	500	1.060
Telefoonkosten	1.140	1.500	1.230
Portokosten	930	250	40
Overige beheerslasten	40.270	43.200	36.720
Totaal	74.690	71.450	66.530

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
4.4.2 Inventaris en apparatuur			
Inventaris en apparatuur	1.930	2.000	4.710
ICT-verbruikskosten	1.950	500	300
ICT-licenties	14.970	12.000	12.540
Totaal	18.850	14.500	17.550
4.4.4 Overige			
Wervingskosten	-	200	-
Representatiekosten	1.290	2.000	5.030
Schoolse activiteiten	7.920	1.000	5.240
Muziek/Toneel/Jaarfeest	5.920	1.500	4.620
Voeding kleuterklassen	3.260	3.000	3.700
Klassenbudget	1.580	4.000	3.490
Buitenschoolse activiteiten	280	4.000	310
PR/Schoolkrant	4.080	4.000	4.480
Verzekeringen	2.910	1.800	1.520
Abonnementen	8.080	8.500	7.250
Medezeggenschapsraad	2.240	1.500	1.060
Verbruiksmateriaal onderwijs	47.110	39.000	42.980
Handwerk materiaal	4.470	3.000	1.910
Handenarbeid	750	700	1.400
Euritmie	31.340	25.000	25.980
IB/RT Materiaal	440	200	50
Kopieerkosten	15.030	8.500	12.120
Totaal	136.700	107.900	121.140
5.1 Financiële baten			
Rentebaten	130	1.000	50
Totaal	130	1.000	50
De rentebaten zijn de renten van de spaarrekening en rekeningcourant.			
5.5 Financiële lasten			
Rente- en bankkosten	720	750	930
Totaal	720	750	930

B8 (Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat over het jaar 2018 bedraagt € 159.240 positief.

Het bestuur heeft besloten het exploitatieresultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

	Stand 1-1-2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2018
Algemene Reserve	314.000	159.240	-	473.240
	314.000	159.240	-	473.240

B9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die aanleiding geven hier te worden vermeld.

B10 Overzicht verbonden partijen

Er is géén sprake van verbonden partijen.

B11 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

WNT-verantwoording 2018 Stichting Vrije School Almere

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievulling

bedragen x € 1		M. Bijsterveld-Spienburg
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievulling in 2018		01-01 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		0,80
Dienstbetrekking?		
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	72.967,14
Beloningen betaalbaar op termijn	€	11.582,38
<i>Subtotaal</i>	€	84.549,52
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
	€	88.800,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		
	€	-
Totale bezoldiging	€	84.549,52
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		
		0
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		
		0
Gegevens 2017		
bedragen x € 1		M. Bijsterveld-Spienburg
Functiegegevens		
Aanvang ⁶ en einde functievulling in 2017		01-01 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		0,9692
Dienstbetrekking?		
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	74.486,20
Beloningen betaalbaar op termijn	€	11.462,91
<i>Subtotaal</i>	€	85.949,11
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
	€	103.704,40
Totale bezoldiging	€	85.949,11

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
Mevrouw M.E.A. van Someren-Meulendijks	Voorzitter vrijwillig bestuur
de heer J. Elsinga	Lid vrijwillig bestuur, portefeuille huisvesting
de heer M. Nieuwpoort	Penningmeester vrijwillig bestuur
de heer J. Botter	Secrearis vrijwillig bestuur
de heer A. van Muijen	Toezichthouder

C Overige gegevens

C1 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting 'De Vrije School Almere'

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2018

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting 'De Vrije School Almere' te Almere gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting 'De Vrije School Almere' op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijs-accountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december 2018;
2. het enkelvoudige exploitatieoverzicht over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting 'De Vrije School Almere', zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

GEEN CONTROLEWERKZAAMHEDEN VERRICHT TEN AANZIEN VAN DE ANTICUMULATIEBEPALING VAN ARTIKEL 1.6A WNT EN ARTIKEL 5 LID 1(J) UITVOERINGSREGELING WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het intern toezichthoudend orgaan/de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 21 mei 2019

MAZARS TKH N.V.

WAS GETEKEND

G.J.H. Oude Voshaar RA